Proeve

VAN

LETTEREN,

WELKE GEGOTEN WORDEN IN DE

HAARLEMSCHE

LETTERGIETERY

VAN

Joh. Enschedé en Zonen.

HAARLEM 1825.

VOORBERIGT.

De Proeve, welke wij de beminnaren en uitoefenaars der Boekdrukkunst tegenwoordig aanbieden, bevat eene verzameling van de voornaamste soorten van Drukletteren, welke ter onzer lettergieterij worden gegoten, en levert, zoo wij ons vleijen, een bewijs op, dat wij het loffelijk voorbeeld, 't welk onze voorgangers ons gegeven hebben, op eene hunner niet geheel onwaardige wijze, trachten natevolgen.

Zij behelst enkele lettersoorten, welke reeds door Elzevier, Blaauw en Erpenius zijn gebruikt; voorts eene vrij volledige opgave van alle de Schriften, welke de beroemde Fleischman heeft gesneden; Schriften, welke, hoezeer reeds van vroegere dagteekening, door hunne deugdelijkheid, den drukker een niet onbelangrijk voordeel verzekeren, en op den duur voor den lezer, inzonderheid der meer bejaarde, het welgevalligst zijn; en wijders het belangrijkste, 't welk de lettergieterijen van Ploos van Amstel, van Harmsen en anderen, in latere dagen door ons aangekocht, hebben opgeleverd.

Men zal daarenboven in deze Proef aantreffen eene volledige verzameling van Lettersoorten, in den nieuweren franschen smaak, van het grootste tot het kleinste corpus; onder welke ook ettelijke van eene meer langwerpige gedaante dan de zoogenaamde Didotsche, bekend bij sommigen onder den naam van Poëtiques.

Wij hebben ons al verder beijverd ons in het bezit te stellen van eene volledige verzameling van romeinsche en cursijfsche schriften in den engelschen smaak, en wel van de zwaarste soort, tot collonel corpus, welke wij bij deze gelegenheid het publiek voor de eerste reize aanbieden.

De verzameling van geschrevene Schriften van den grooten Fleischman, welke steeds hunne waarde behouden, hebben wij vermeerderd met vier geschrevene Schriften in den franschen smaak, en vooral met ettelijke soorten, bekend onder den naam van Anglaises, welke op een schuin corpus worden gegoten, en den uitvinder, den beroemden Didot, zoo zeer vereëren; alsmede de geörneerde Gothische Karakters, inzonderheid de zoo fraaije kapitale letters.

Hoewel wij eenige Oostersche en Grieksche Schriften achterwege hebben moeten laten, om de tegenwoordige verzameling niet te zeer te vergrooten, kunnen wij niet nalaten ons leedwezen te betuigen, dat het ons niet heeft mogen gelukken, om de Armenische Schriften, welke eenmaal door Fleischman, ten behoeve van de Armenische Kerk van Amsterdam zijn vervaardigd, en die nog niet lang geleden naar Rusland zijn vervoerd, hierbij te hebben kunnen voegen, en om de belangrijke Tamulsche Schriften, die eenmaal voor de Nederlandsche Oostindische Compagnie zijn gegraveerd, weder optesporen. Wij meenen intusschen de deskundigen opmerkzaam te mogen maken op de Arabische, Arabisch-Maleische en Javaansche Karakters, met welke wij onze lettergieterij hebben verrijkt.

Daar wij op deze wijze moeite noch kosten ontzien, om onze lettergieterij te vermeerderen, ten einde in allen deele te kunnen voldoen aan de behoeften van den boekhandel, zal het ons steeds een aangename pligt zijn, aan het vertrouwen, 't welk de Nederlandsche Boekdrukkers steeds in ons hebben gesteld, en nog stellen, ook in 't vervolg te mogen blijven beantwoorden.

Haarlem den 1 July 1825.

Joh. Enschedé en Zonen.

HOLLE ROMEIN No. 1.

Zuiver

HOLLE CURCYF No. 1.

Blauw

HOLLE ROMEIN No. 3.

Compas

HOLLE CURCYF No. 3.

Manier

HOLLE ROMEIN No. 4.

Antwerpen

DRUKLETTEREN der Lettergieterij van JOH. ENSCHEDÉ EN ZONEN, te Haarlem.

HOLLE ROMEIN No. 5.

Edinburg.

HOLLE CURCYF No. 5.

Nieuport

HOLLE ROMEIN No. 6.

's Gravenhage

HOLLE GOTHISCHE LETTER.

Rio De La Plata.

HOLLE ROMEIN No. 7.

Amstelstroom

HOLLE CURCYF No. 7.

Luxemburg

DRUKLETTEREN der Lettergieterij van JOH. ENSCHEDÉ EN ZONEN, te Haarlem.

HOLLE ROMEIN N°. 5.

Edinburg.

HOLLE CURCYF N°. 5.

Nieuport

HOLLE ROMEIN N°. 6.

's Gravenhage

HOLLE GOTHISCHE LETTER.

Rio De La Plata.

HOLLE ROMEIN N°. 7.

Amstelstroom

HOLLE CURCYF N°. 7.

Luxembourg

HOLLE ROMEIN No. 8.

Limburg Braband

HOLLE ROMEIN No. 9.

Groningerland

HOLLE CURCYF No. 9.

Zuid-Holland

DUBBELDE KANON ROMEIN.

Lourens Jz. Koster

DUBBELDE KANON CURCYF.

Diogenes. Gorgias

DUBBELDE KANON GOTHISCHE LETTER.

Middelburg. Loosdrecht. Rens-
woude. Purmerend. Oostzaandam.

HOLLE ROMEIN No. 8.

Limburg Braband

HOLLE ROMEIN No. 9.

Groningerland

HOLLE CURCYF No. 6.

Zuid - Holland

DUBBELDE KANON ROMEIN.

Lourens Jz. Koster

DUBBELDE KANON CURCYF.

Diogenes. Gorgias

DUBBELDE KANON GOTHISCHE LETTER.

Middelburg. Loosdrecht. Rens-
wonde. Purmerend. Oostzaandam.

MISSAAL ROMEIN.

Pythagoras. Achilles.

MISSAAL CURCYF.

Homerus. Cypselus.

SABON ROMEIN.

Heeft men eens iets goeds en nuttigs begonnen, dan moet men zich door het

SABON CURCYF.

Alexander. Julius Cesar.

PARYSSCHE KANON ROMEIN.

Quousque tandem abutere, Catilina, patientia nostra? quamdiu etiam furor iste tuus nos eludet?

PARYSSCHE KANON CURCYF.

Quousque tandem abutere, Catilina, patientia nostra?

DRUKLETTEREN der Lettergieterij van JOH. ENSCHEDÉ EN ZONEN, te Haarlem.

GROOTE KANON No. 1.

Quousque tandem abutere, Catilina, patientia nostra? quam-
Quousque tandem abutere, Catilina, pa-

GROOTE KANON No. 2.

Quousque tandem abutere, Catilina, patientia nos-
Quousque tandem abutere, Ca-

GROOTE KANON DUITSCH.

Quousque tandem abutere, Catilina, patientia nostra? quamdiu etiam furor iste

GROOTE KANON ENGELSCHE SCHRIJFLETTER.

Verwijtingen zijn, uit haren eigen aard, beschamend en vernederend, en, op den ruwen toon der meerderheid uitgesproken,

GROOTE KANON RONDE.

Meer geschikt om te verbitteren, dan om te verbeteren. Ook in dezen betaamt ons eene zachtere en meer teedere manier van uitdruk-

GROOTE KANON GOTHISCHE LETTER.

Amsterdam. Regensburg.
Parys. Weenen. Dresden.
Middelburg. Koppenhagen.
Oxfort. Canton. Londen.

GROOTE KANON HEBREEUWSCH.

אהבת עולם בית ישראל
עמך אהבת. תורה
ומצות חקים ומשפטים
אותנו למדת. על כן
יי אלהינו בשכבנו

KLEINE KANON No. 1.

Quousque tandem abutere, Catilina, patientia nostra? quamdiu etiam furor iste tuus nos eludet? quem ad finem sese
Nos ad Patriam festinantes mortiferos Sirenum cantus ſurda aure tranſire de-

KLEINE KANON N°. 2.

Quousque tandem abutere, Catilina, patientia nostra? quamdiu etiam furor iste tuus nos eludet? quem ad finem sese effre-

Quousque tandem abutere, Catilina, patientia nostra? quamdiu etiam

KLEINE KANON N°. 3.

Quousque tandem abutere, Catilina, patientia nostra? quamdiu etiam furor iste tuus nos eludet? quem

Quousque tandem abutere, Catilina, patientia nostra, quam-

KLEINE KANON ROMEIN GESCHADUWDE.

Non dubito fore plerosque, Attice, qui hoc genus ſcripturae leve et non ſatis dignum ſummorum virorum perſonis judicent, cum rela-

KLEINE KANON DUITSCH.

Quousque tandem abutere, Catilina, patientia noſtra? quamdiu etiam furor iſte tuus nos eludet? quem ad finem ſeſe effrenata jactabit audacia?

KLEINE KANON ENGELSCHE GESCHREVEN.

Socrates oefende de deugd der matigheid in zulk eenen hoogen graad uit, dat er welligt niemand is, die zoo weinig inkomen heeft, als waarvan deze Wijsgeer zoude hebben kunnen leven. Hij ge-

KLEINE KANON RONDE.

Bruikte niet meer voedsel dan hij met smaak koude nuttigen, en had bovendien de gewoonte, om zoo lang in beweging te zijn, totdat de honger de spijzen voor hem smakelijk maakte.

KLEINE KANON ARABISCH MET PUNTEN.

فَلَا تَعْذِلُونِي بَعْدَ مَا قَدْ شَرَحْتُهُ

عَلَي أَنَّ جُرْمَتُمْ بِي ٱقْتِطَافَ ٱلْقَطَايِفِ

فَقَدْ بَانَ عُذْرِي فِي صَنِيعِي وَأَنَّنِي

سَأَرْتُفُ فَنْقِي مِنْ تَلِيدِي وَطَارِفِ

عَلَي أَنَّ مَا زَوَّدْتُمُ مِنْ فَكَاهَةٍ

KLEINE KANON JAVAANSCH MET PUNTEN.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

KLEINE KANON MALEISCH.

بهوا اين سورت درقد همب داتو
سوداتو نصر الدين دنݢري ترڠݢانو
بارڠ دواصلكن توهن خالق العالم
كڤد حضرت داتو ݢورندور يڠ
ممݢڠ ڤرنته دالم دايرت ڤولو ڤينڠ
سرت برولـه كبسارن دان كسناڠن

DUBBELDE AUGUSTYN GESCHREVEN.

Haarlem heeft niet alleen uit= gemunt in konstige Schilders, maar ook in konstige Schryfmeesters, als Van de Velde, de la Chambre en meer andere. Lieve van Coppenol en A. Perlingh zyn in Amster= dam mede uitmuntende Schryfmees= ters geweest; nu ziet men Schryf=

DUBBELDE MEDIAAN GESCHREVEN.

Dans le dessein ou nous sommes de nous unir, avec la bénédiction du Sei= gneur, par les saints nœuds du Ma= riage; nous avons l'honneur de vous communiquer, que nôtre premiére An= nonce est à Dimanche prochain. Nous nous flattons, que vous voudrez bien

DUBBELDE MEDIAAN KANSELARYSCHRIFT.

Toen Socrates eens over de Markt ging, waar eene menigte van allerhande Waren te koop stond, riep hy uit: „ Hoe vele „ dingen zyn hier te vinden, „ welke ik niet behoef!„

PARAGON N°. 1.

Quousque tandem abutere, Catilina, patientia nostra? quamdiu etiam furor iste tuus nos eludet? quem ad finem sese effrenata jactabit audacia? nihilne te nocturnum præsidium Palatii, nihil ur-

Quousque tandem abutere, Catilina, patientia nostra? quamdiu etiam furor iste tuus nos elu-

PARAGON N°. 2.

Quousque tandem abutere, Catilina, patientia nostra? quamdiu etiam furor iste tuus nos eludet? quem ad finem sese effrenata jactabit audacia? nihilne te nocturnum præsidi-

Quousque tandem abutere, Catilina, patientia nostra? quamdiu etiam furor iste tuus

PARAGON DUITSCH.

Quousque tandem abutere, Catilina, patientia nostra? quamdiu etiam furor iste tuus nos eludet? quem ad finem sese effrenata jactabit audacia? nihilne te nocturnum praesidium Palatii, nihil urbis vigiliae,

PARAGON ENGELSCHE GESCHREVEN.

In den jare 1788, werd de Her= vormde Predikant en Kerkeraad Kriebel, te Manheim, bij eenen kranke geroepen, die zich in de grootste armoede bevond, en bij wien zich alles, wat lijden heet, scheen te vereenigen. Koude, naaktheid, honger en de hevigste smarten teisterden hem te gelijker tijd; en hadden hem op den rand

PARAGON GOTHISCHE LETTER.

Amsterdam, Haarlem, Monnikkendam, Edam, Beverwijk, Naarden, Westzaandam, Krommenie, Voorburg, Zoeterwoude, Alpendam, zijn steden en dorpen van de provinciën Noord- en Zuid-Holland, in het Koningrijk der Vereenigde Nederlanden gelegen.

PARAGON COULÉE.

Il y des gens qui pour être trop civils deviennent desagréables ; ce sont ces cérémonieux, ces complimenteurs éternels, qui vous assomment de leurs fatigantes civilités. La politesse est exemte de ce défaut ; plus on est poli, plus on est

PARAGON RONDE.

Il y a des gens qui pour être trop civils deviennent desagréables ; ce sont ces cérémonieux, ces complimenteurs éternels, qui vous assomment de leurs fatigantes civilités. La politesse est exemte de ce défaut ; plus on est poli, plus on est

PARAGON BATARDE.

Il y a des gens qui pour être trop civils deviennent desagréables ; ce sont ces cérémonieux, ces complimenteurs éternels, qui vous assomment de leurs fatigantes civilités. La politesse est exemte de ce défaut ; plus on est poli, plus on est

PARAGON HEBREEUWSCH N°. 1.

אשרי האיש אשר לא־הלך בעצת רשעים
ובדרך חטאים לא עמד ובמושב לצים
לא ישב: כי אם־ בתורת יהוה חפצו
ובתורתו יהגה יומם ולילה: והיה כעץ
שתול על פלגי מים אשר פריו יתן בעתו
וע הו לא יבול וכל אשר־יעשה יצליח:
לא־כן הרשעים כי אם־כמץ אשר תדפנו רוח:

PARAGON HEBREEUWSCH MET PUNTEN N°. 1.

א בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת
הָאָרֶץ׃ 2 וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ וְחֹשֶׁךְ
עַל־פְּנֵי תְהוֹם וְרוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת עַל־פְּנֵי
הַמָּיִם׃ 3 וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר וַיְהִי־אוֹר׃
4 וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת־הָאוֹר כִּי־טוֹב וַיַּבְדֵּל
אֱלֹהִים בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ׃

PARAGON HEBREEUWSCH N°. 2.

עורי ירושלי עורי כל בגדי תפארתך
לבשי עורי ציון מעוזך לבשי מן עפרך
התנערי קומי ירושלים קומי שביה בת
ציון קומי נתקי מוסרי צוארך אורי מהר
כי בא אורך: שממות כל ישר אל פצחו
פצחי יחדו ורננו כי ניחם הר ציון יהוה

PARAGON HEBREEUWSCH MET PUNTEN N°. 2.

ויאמר יהוה אלהים הן האדם היה
כאחד ממנו לדעת טוב ורע ועתה ׀ פן
ישלח ידו ולקח גם מעץ החיים ואכל וחי
לעלם: וישלחהו יהוה אלהים מגן־עדן
לעבד את־האדמה אשר לקח משם:
ויגרש את־ האדם וישכן מקדם לגן־ע

PARAGON GESCHADUWDE HEBREEUWSCH.

אהבת עולם בית ישראל עמך אהבת.
תורה ומצות חקים ומשפטים אותנו למדת.
על כן יי אלהינו בשכבנו ובקומנו נשיח
בחקיך. ונשמח בדברי תורתך ובמצותיך
לעולם ועד. כי הם חיינו ואורך ימינו.
ובהם נהגה יומם ולילה. ואהבתך אל
תסיר ממנו. לעולמים:

DUBBELDE DESSENDIAAN GESCHREVEN.

Compareerde de Heer A. wonende binnen deze Stad, dewelke by deze verklaarde ten krachtigsten doenlyk te constitueren en machtig te maken de Heer B., Procureur voor dezer Stads Vierschaar, en elders postulerende, generalyk om uit naam en van wegen hem Comparant, voor alle Ge-

DUBBELDE DESSENDIAAN HOOGD. GESCHREVEN.

Besonders Hochgeehrter Herr!

Dieses dienet zum beliebigen Aviso, daß wir an dero geehrtesten adresse dato abgesandt haben, die nachfolgende Stücke mit

Wir bitten hiemit, nach Stadt guten glücklicher Zukunfft und empfang, die=

TEXT ENGELSCHE GESCHREVEN.

De stem van ons eigen hart spreekt zoo luid ten voordeele van onze natuurgenooten, dat wij hun nimmer eenigen dienst, of eenige weldaden, bewÿzen, of zelfs voor hen lijden kunnen, zonder daarbÿ een zalig gevoel en een grooter geluk te ontwaren; en hoe verschillend ook onze uitwendige omstandigheden zÿn mogen, houdt echter deze band, welken de

TEXT N°. 1.

Quousque tandem abutere, Catilina, patientia nostra, quamdiu etiam furor iste tuus nos eludet? quem ad finem sese effrenata jactabit audacia? nihilne te nocturnum præsidium Palatii, nihil urbis vigiliæ, nihil timor populi, nihil concursus bonorum omnium, nihil hic munitissimus habendi senatus locus,

Quousque tandem abutere, Catilina, patientia nostra? quamdiu etiam furor iste tuus nos eludet? quem ad finem sese effrenata jactabit audacia? nihilne te

TEXT N°. 3.

Quousque tandem abutere, Catilina, patientia nostra? quamdiu etiam furor iste tuus nos eludet? quem ad finem sese effrenata jactabit audacia? nihilne te nocturnum præsidium Palatii, nihil urbis vigiliæ, nihil timor, populi, nihil concursus bonorum omnium, nihil hic munitissimus habendi senatus locus,

Quousque tandem abutere, Catilina, patientia nostra? quamdiu etiam furor iste tuus nos eludet? quem ad finem

TEXT DUITSCH.

Quousque tandem abutere, Catilina, patientia nostra? quamdiu etiam furor iste tuus nos eludet? quem ad finem sese effrenata jactabit audacia? nihilne te nocturnum praesidium Palatii, nihil urbis vigiliae, nihil timor populi, nihil concursus bonorum omnium, nihil hic munitissimus habendi

TEXT GRIEKSCH N°. 1.

Πολλάκις ἐθαύμασα, τίσι ποτὲ λόγοις Ἀθηναίους ἔπεισαν οἱ γραψάμενοι Σωκράτην, ὡς ἄξιος εἴη θανάτου τῇ πόλει. ἡ μὲν γὰρ γραφὴ κατ᾽ αὐτοῦ τοιάδε τις ἦν· ἀδικεῖ Σωκράτης, οὓς μὲν ἡ πόλις νομίζει θεοὺς, οὐ νομίζων, ἕτερα δὲ καινὰ δαιμόνια εἰσφέρων. ἀδικεῖ δὲ, καὶ τοὺς νέους διαφθείρων. πρῶτον μὲν οὖν, ὡς οὐκ ἐνόμιζεν, οὓς ἡ πόλις νομίζει θεοὺς, ποίῳ ποτ᾽ ἐχρήσαντο τεκμηρίῳ; θύων τε γὰρ φανερὸς ἦν, πολλάκις μὲν οἴκοι, πολλάκις δὲ ἐπὶ τῶν κοινῶν τῆς πόλεως βωμῶν, καὶ μαντικῇ

TEXT GRIEKSCH N°. 2.

Δόξειεν ἂν εἶναι ἡ ὀλιγαρχία, φιλαρχία τὶς ἰσχυρὰ κέρδους οὐ γλιχομένη. Ὁ δὲ ὀλιγαρχικὸς, τοιοῦτος, οἷος τοῦ δήμου βουλομένου τινὰς τῷ ἄρχοντι ἐπιμελησόμενος πομπῆς παρελθὼν ἀποφῆναι ἔχει. Καὶ τῶν Ὁμήρου ἐπῶν τοῦτο ἓν μόνον κατέχειν, ὅτι Οὐκ ἀγαθὸν πολυκοιρανίη, εἷς κοίρανος ἔσω. τῶν δὲ ἄλλων μηδὲν ἐπίσασθαι. Ἀμέλει δὲ δεινὸς τοῖς τοιούτοις τῶν λόγων χρήσασθαι, ὅτι δεῖ ἡμᾶς συνελθόντας βουλεύσασθαι, καὶ ἐκ τοῦ ὄχλου καὶ τῆς ἀγορᾶς ἀπαλλαγῆναι,

TEXT ARABISCH MET PUNTEN.

فلا تعذلوني بعد ما قد شرحته
علي ان حرمتم بي اقتطاف القطايف
فقد بان عذري في صنيعي وانني
سارتق فتقي من تليدي وطارف
علي ان ما زودتكم من فكاهة
الذ من الحلوي لدي كل عارف ۞

TEXT SYRISCH MET PUNTEN.

ܒܪܫܝܬ ܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ ܡܠܬܐ. ܘܗܘ
ܡܠܬܐ ܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ ܠܘܬ ܐܠܗܐ.
ܘܐܠܗܐ ܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ ܗܘ ܡܠܬܐ. ܗܢܐ
ܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ ܒܪܫܝܬ ܠܘܬ ܐܠܗܐ.
ܟܠ ܒܐܝܕܗ ܗܘܐ. ܘܒܠܥܕܘܗܝ. ܐܦܠܐ
ܚܕܐ ܗܘܬ ܡܕܡ ܕܗܘܐ. ܒܗ ܚܝܐ ܗܘܐ.
ܘܚܝܐ ܐܝܬܝܗܘܢ ܢܘܗܪܐ ܕܒܢܝܢܫܐ. ܘܗܘ

TEXT MALEITSCH.

حتي براق لماڤ مك تون ڤنتري مندو دري ڤون
حاملله سنله داڠله كڤد ديواس اكن براڠڤ مك
تون ڤنتري ڤون براڠله سوره ڤرمڤون ترلال بايق
ڤارسڤ دان ورن سڤرت امس سڤوله متو بارڠ
سباڤ ملبهت كاڠڤ ٢ اين سكلينڤ حيران اركين
مك دسوره مهراج راون ڤڠكيل سدراڤ مهراج بيب
سنم دان سكل اهلنجوم دان سسترون مك دسوره

TEXT HEBREEUWSCH N°. 1.

יהוה עד מתי עשנת בתפלת ישראל עמך׃ אל נא השבט
רשעים ינח על גורל צדיקים אל בעול בצר להם המה
ישלחו ידיהם ׃ אל תתן כרוב מובתך ילחת נפש עייך׃
תבוא תבוא לפניך אנקת כלי תמו תה כי נחשבנו עם רפאים
שאול תחיה יורדים׃ אל תשכח לנצח יהוה למה תישן עורה
הקיצה עוררה גב ורתך הלכה לנו לישועה האירה פניך לנו
שובה תהר שביתנו ׃

TEXT HEBREEUWSCH MET PUNTEN N°. 1.

בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ׃
וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ וְחֹשֶׁךְ עַל־פְּנֵי תְהוֹם וְרוּחַ
אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת עַל־פְּנֵי הַמָּיִם׃ וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי
אוֹר וַיְהִי־אוֹר׃ וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת־הָאוֹר כִּי־טוֹב וַיַּבְדֵּל
אֱלֹהִים בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ׃ וַיִּקְרָא אֱלֹהִים ׀ לָאוֹר יוֹם
וְלַחֹשֶׁךְ קָרָא לָיְלָה וַיְהִי־עֶרֶב וַיְהִי־בֹקֶר יוֹם אֶחָד׃

TEXT HEBREEUWSCH MET PUNTEN N°. 2.

אֵלֶּה תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהִבָּרְאָם בְּיוֹם עֲשׂוֹת יְהוָה
אֱלֹהִים אֶרֶץ וְשָׁמָיִם׃ וְכֹל ׀ שִׂיחַ הַשָּׂדֶה טֶרֶם יִהְיֶה בָאָרֶץ
וְכָל־עֵשֶׂב הַשָּׂדֶה טֶרֶם יִצְמָח כִּי לֹא הִמְטִיר יְהוָה אֱלֹהִים
עַל־הָאָרֶץ וְאָדָם אַיִן לַעֲבֹד אֶת־הָאֲדָמָה׃ וְאֵד יַעֲלֶה מִן־הָאָרֶץ
וְהִשְׁקָה אֶת־כָּל־פְּנֵי הָאֲדָמָה׃ וַיִּיצֶר יְהוָה אֱלֹהִים אֶת־הָאָדָם

TEXT HEBREEUWSCH MET PUNTEN N°. 3.

הַלְלוּ־יָהּ ׀ אוֹדֶה יְהוָה בְּכָל־לֵבָב בְּסוֹד יְשָׁרִים וְעֵדָה׃ גְּדֹלִים
מַעֲשֵׂי יְהוָה דְּרוּשִׁים לְכָל־חֶפְצֵיהֶם׃ הוֹד־וְהָדָר פָּעֳלוֹ וְצִדְקָתוֹ
עֹמֶדֶת לָעַד׃ זֵכֶר עָשָׂה לְנִפְלְאֹתָיו חַנּוּן וְרַחוּם יְהוָה׃ טֶרֶף
נָתַן לִירֵאָיו יִזְכֹּר לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ׃ כֹּחַ מַעֲשָׂיו הִגִּיד לְעַמּוֹ לָתֵת
לָהֶם נַחֲלַת גּוֹיִם׃ מַעֲשֵׂי יָדָיו אֱמֶת וּמִשְׁפָּט נֶאֱמָנִים
כָּל־פִּקּוּדָיו׃ סְמוּכִים לָעַד לְעוֹלָם עֲשׂוּיִם בֶּאֱמֶת וְיָשָׁר׃ פְּדוּת ׀
שָׁלַח לְעַמּוֹ צִוָּה־לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ קָדוֹשׁ וְנוֹרָא שְׁמוֹ׃ רֵאשִׁית
חָכְמָה ׀ יִרְאַת יְהוָה שֵׂכֶל טוֹב לְכָל־עֹשֵׂיהֶם תְּהִלָּתוֹ עֹמֶדֶת לָעַד׃

DUBBELDE GARMOND GESCHREVEN.

Know all men by theſe preſents, that I
do make, conſtitute and appoint
my true and lawfull Attorney for me, in my
name and on my behalf, to aſsig and transfer
unto any Perſon or Perſons whoſoever
a ſhare or ſtock in the Capital and Principal
Stock of the Governor and Company of the
Bank of England, and alſo to receive the

AUGUSTYN N°. 1.

Quousque tandem abutere, Catilina, patientia nostra? quamdiu etiam furor iste tuus nos eludet? quem ad finem sese effrenata jactabit audacia? nihilne te nocturnum præsidium Palatii, nihil urbis vigiliæ, nihil timor populi, nihil concursus bonorum omnium, nihil hic munitissimus habendi senatus locus, nihil horum ora vultusque moverunt? patere tua consilia non sentis? constrictam jam om-

Quousque tandem abutere, Catilina, patientia nostra? quamdiu etiam furor iste tuus nos eludet? quem ad finem sese effrenata jactabit audacia? nihilne te nocturnum præsidium Pa-

AUGUSTYN N°. 2.

Quid eſt enim libertas? poteſtas vivendi, ut velis. Quis igitur vivit, ut vult, niſi qui recta ſequitur, qui gaudet officio, cui vivendi via conſiderata, atque proviſa eſt? qui legibus quidem non propter metum paret, ſed eas ſequitur, atque colit, quia id ſalutare maxime eſſe judicat: qui nihil dicit, nihil facit, nihil cogitat denique, niſi libenter, ac libere: cujus omnia conſilia, resque omnes, quas gerit, ab ipſo proficiſcuntur, eodem-

Mentor lui dit: Reſpectez ce que les Dieux découvrent, & n'entreprenez pas de découvrir ce qu'ils veulent cacher. Une curioſité téméraire mérite d'être confondue. C'eſt par une ſageſſe pleine

AUGUSTYN N°. 3.

Quousque tandem abutere, Catilina, patientia nostra? quamdiu etiam furor iste tuus nos eludet? quem ad finem sese effrenata jactabit audacia? nihilne te nocturnum præsidium Palatii, nihil urbis vigiliæ, nihil timor, popoli, nihil concursus bonorum omnium, nihil hic munitissimus habendi senatus locus, nihil horum ora vultusque moverunt? patere tua consilia non sentis? constrictam jam omnium horum conscientia teneri conjuratio-

Quousque tandem abutere, Catilina, patientia nostra? quamdiu etiam furor iste tuus nos eludet? quem ad finem sese effrenata jactabit audacia? nihilne te nocturnum præsidium Pa-

AUGUSTYN N°. 4.

Quousque tandem abutere, Catilina, patientia nostra? quamdiu etiam furor iste tuus nos eludet? quem ad finem sese effrenata jactabit audacia? nihilne te nocturnum præsidium Palatii, nihil urbis vigilæ, nihil timor populi, nihil concursus bonorum omnium, nihil hic munitissimus habendi senatus locus, nihil horum ora vultusque moverunt? patere tua consilia non sentis? constrictam jam
Quousque tandem abutere, Catilina, patientia nostra? quamdiu etiam furor iste tuus nos eludet? quem ad finem sese effrenata jactabit audacia? nihilne te nocturnum præsidium Pa-

AUGUSTYN N°. 5.

Quousque tandem abutere, Catilina, patientia nostra? quamdiu etiam furor iste tuus nos eludet? quem ad finem sese effrenata jactabit audacia? nihilne te nocturnum praesidium Palatii, nihil urbis vigiliae, nihil timor populi, nihil concursus bonorum omnium, nihil hic munitissimus habendi senatus locus, nihil horum ora vultusque moverunt? patere tua consilia non sentis?
Quousque tandem abutere, Catilina, patientia nostra? quamdiu etiam furor iste tuus nos eludet? quem ad finem sese effrenata jactabit audacia? nihilne te nocturnum prae-

AUGUSTYN DUITSCH.

Quousque tandem abutere, Catilina, patientia nostra? quamdiu etiam furor iste tuus nos eludet? quem ad finem sese effrenata jactabit audacia? nihilne te nocturnum praesidium Palatii, nihil urbis vigiliae, nihil timor populi, nihil concursus bonorum omnium, nihil hic munitissimus habendi senatus locus, nihil horum ora vultusque moverunt? patere tua consilia non sentis? constrictam jam omnium horum conscientia teneri conjurationem tuam non vides? quid proxima, quid superiore nocte

AUGUSTYN ARABISCH MET PUNTEN.

إِنَّا مُحَيُّوكِ يَا سَلْمَى فَحَيِّينَا * وَإِنْ سَقَيْتِ كِرَامَ ٱلنَّاسِ فَٱسْقِينَا
وَإِنْ دَعَوْتِ إِلَى جُلَّى وَمَكْرُمَةٍ * يَوْمًا سَرَاةَ كِرَامِ ٱلنَّاسِ فَٱدْعِينَا
إِنَّا بَنِي نَهْشَلٍ لَا نَدَّعِي لِأَبٍ * عَنْهُ وَلَا هُوَ بِٱلْأَبْنَاءِ يَشْرِينَا * إِنْ تَبْتَدِرْ
غَايَةٌ يَوْمًا لِمَكْرُمَةٍ * تَلْقَ ٱلسَّوَابِقَ مِنَّا وَٱلْمُصَلِّينَا * وَلَيْسَ يَهْلِكُ
مِنَّا سَيِّدٌ أَبَدًا * إِلَّا ٱفْتَلَيْنَا غُلَامًا سَيِّدًا فِينَا * إِنَّا لَنُرْخِصُ يَوْمَ ٱلرَّوْعِ
أَنْفُسَنَا * وَلَوْ نُسَامُ بِهَا فِي ٱلْأَمْنِ أُغْلِينَا * بِيضٌ مَفَارِقُنَا تَغْلِي
مَرَاجِلُنَا * نَأْسُو بِأَمْوَالِنَا آثَارَ أَيْدِينَا * لَوْ كَانَ فِي ٱلْأَلْفِ مِنَّا وَاحِدٌ

AUGUSTYN MALEISCH.

حتي براڤ لمان مك تون ڤتري مندو دري ڤون حامللة ستله
داتڠله كڤد ديواس اكن برانق مك تون ڤتري ڤون برانقله سؤرڠ
ڤرمڤون ترلال بايق ڤارسن دان ورن توبهن سڤرت امس سڤوله متو
بارڠ سياڤ مليهت كانق ۲ ايت سكلين حيران اركين مك
دسوره مهراج راون ڤڠڬل سدران مهراج بيب سنم دان سكل
اهلنجوم دان سستراون مك دسوره نجومن بتاڤ بهڬي كانق ۲
ايت اتو چلاكان ليهت اڤاله اوله تون همب سكلين بايق ۲ جاڠن
دلندڠكن كڤد همب حتي مك مهراج بيب سنم دان سكل
اهلنجوم ڤون مليهت نجومن ستله سده دليهتن مك سكلينن ڤون

AUGUSTYN HEBREEUWSCH.

אנה שובי השולימ שובי שובי אלי ומשכיני אתהרך ארוצה לרית
שמניך כולך יפה רעיתי אוין מום בך לבבתיני באח מעיניך באחד
ענק מצוארוניך יונתי שבחגוי הסלע מראך הראיני נא כי מראך
נאוה והשמי עיני קולך כי ערב א חות תשקיני נשיקות פיך כי מובים
דודיך מובים מי ין ריח שלמ יך מכל בשמים: כלתי שימיני נא
על לבך כחותם וכח ותם על ורועך כי עוה כמות האהבה קנאה קשה

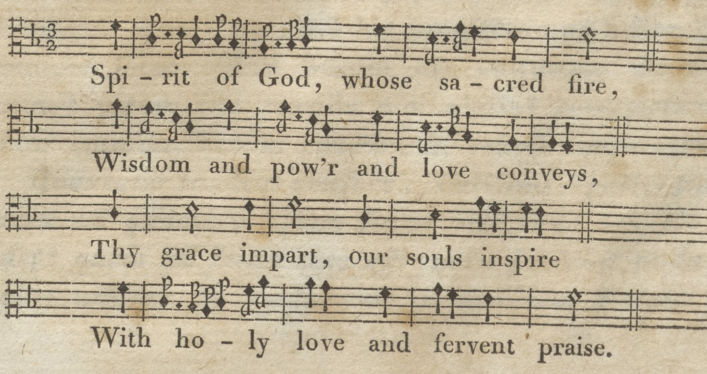
AUGUSTYN GESCHREVEN HEBREEUWSCH.

או הנסה אלהים לבוא לקחת לו גוי מקרב גוי במסות באתת
ובמפתים ובמלחמה וביד חזקה ובזרוע נטויה ובמוראים
גדלים ככל אשר עשה לכם ה אלהיכם במצרים לעיניך:
לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ: ויתן דין
ויגאלו שדים:
הכנעה פתיו תכות: אכנעה הארץ זאירות שאעני:
יאשני מאים רבים: אשר יקרא אתכם באחרית הימים:
ונח מצא חן: ויעל אהרן הכהן:

AUGUSTYN RABBINISCH.

אל מחשבת מעלת עיונו טעסה מלאכת סמים וארץ גס מלאכיו עושי
רצונו אסר עתקו גס גברו חיל בכעלות הסכלתס הכי נכבדת הנה הנס
גבורי כח עושי דברו בהניעס הגופים היקרים או בלכתס אנה ואנה
בסליחותו סל מקוס והגלגלים אסר נסא לבס אותס בחכמה לחשוב
מחשבת בעיון על דעת סלעיס וכן רדיס הלא גס הס עושי מלאכה דרך
גלגולס לרצון קונס אס כן למה זה יעמוד ברסוק האיס הנלבב בכי
האנוסי בכלל וביסוד יעליס לבלתי נתון הזע הסלמית לטעמו בעיון ובמע

AUGUSTYN NOTEN.

MEDIAAN N°. 1.

Quousque tandem abutere, Catilina, patientia nostra? quamdiu etiam furor iste tuus nos eludet? quem ad finem sese effrenata jactabit audacia? nihilne te nocturnum præsidium Palatii, nihil urbis vigiliæ, nihil timor populi, nihil concursus bonorum omnium, nihil hic munitissimus habendi senatus locus, nihil horum ora vultusque moverunt? patere tua consilia non sentis? constrictam jam omnium horum conscientia teneri conjurationem tuam non vides? quid proxima, quid superi-

Quousque tandem abutere, Catilina, patientia, nostra? quamdiu etiam furor iste tuus nos eludet? quem ad finem sese effrenata jactabit audacia? nihilne te nocturnum præsidium Palatii, nihil urbis vigiliæ, nihil

MEDIAAN N°. 2.

Quousque tandem abutere, Catilina, patientia nostra? quamdiu etiam furor iste tuus nos eludet? quem ad finem sese effrenata jactabit audacia? nihilne te nocturnum præsidium Palatii, nihil urbis vigiliae, nihil timor populi, nihil concursus bonorum omnium, nihil hic munitissimus habendi senatus locus, nihil horum ora vultusque moverunt? patere tua consilia non sentis? constrictam jam omnium horum conscientia teneri conjurationem tuam

Quousque tandem abutere, Catilina, patientia nostra? quamdiu etiam furor iste tuus nos eludet? quem ad finem sese effrenata jactabit audacia? nihilne te nocturnum præsidium Palatii, nihil urbis vigiliæ, nihil timor populi, nihil concursus bonorum omnium, nihil hic munitissi-

MEDIAAN N°. 3.

Quousque tandem abutere, Catilina, patientia nostra? quamdiu etiam furor iste tuus nos eludet? quem ad finem sese effrenata jactabit audacia? nihilne te nocturnum præsidium Palatii, nihil urbis vigiliæ, nihil timor populi, nihil concursus bonorum omnium, nihil hic munitissimus habendi senatus locus, nihil horum ora vultusque moverunt? patere tua consilia non sentis? constrictam jam omnium horum consientia teneri conjurationem tuam non vides? quid proxima, quid

Quousque tandem abutere, Catilina, patientia nostra? quamdiu etiam furor iste tuus nos eludet? quem ad finem sese effrenata jactabit audacia? nihilne te nocturnum præsidium Palatii, nihil urbis vigiliæ,

MEDIAAN N°. 4.

Quousque tandem abutere, Catilina, patientia nostra? quamdiu etiam furor iste tuus nos eludet? quem ad finem sese effrenata jactabit audacia? nihilne te nocturnum præsidium Palatii, nihil urbis vigiliæ, nihil timor populi, nihil concursus bonorum omnium, nihil hic munitissimus habendi senatus locus, nihil horum ora vultusque moverunt? patere tua consilia non sentis? constrictam jam omnium horum conscientia teneri conjurationem tuam non vides? quid proxima, quid superiore

Quousque tandem abutere, Catilina, patientia nostra? quamdiu etiam furor iste tuus nos eludet? quem ad finem sese effrenata jactabit audacia? nihilne te nocturnum præsidium Palatii, nihil urbis vigiliæ,

MEDIAAN N°. 5.

Quousque tandem abutere, Catilina, patientia nostra? quamdiu etiam furor iste tuus nos eludet? quem ad finem sese effrenata jactabit audacia? nihilne te nocturnum præsidium Palatii, nihil urbis vigiliæ, nihil timor populi, nihil concursus bonorum omnium, nihil hic munitissimus habendi senatus locus, nihil horum ora vultusque moverunt? patere tua consilia non sentis? constrictam jam omnium horum conscientia teneri con-

Quousque tandem abutere, Catilina, patientia nostra? quamdiu etiam furor iste tuus nos eludet? quem ad finem sese effrenata jactabit audacia? nihilne te nocturnum præsidium Pa-

MEDIAAN N°. 6.

Quousque tandem abutere, Catilina, patientia nostra? quamdiu etiam furor iste tuus nos eludet? quem ad finem sese effrenata jactabit audacia? nihilne te nocturnum præsidium Palatii, nihil urbis vigiliæ, nihil timor populi, nihil concursus bonorum omnium, nihil hic munitissimus habendi senatus locus, nihil horum ora vultusque moverunt? patere tua consilia non sentis? constrictam jam omnium horum conscientia teneri conjurationem tuam non vides? quid proxi-

Quousque tandem abutere, Catilina, patientia nostra? quamdiu etiam furor iste tuus nos eludet? quem ad finem sese effrenata jactabit audacia? nihilne te nocturnum præsidium Palatii, nihil urbis vigiliæ,

MEDIAAN N°. 7.

Quousque tandem abutere, Catilina, patientia nostra? quamdiu etiam furor iste tuus nos eludet? quem ad finem sese effrenata jactabit audacia? nihilne te nocturnum præsidium Palatii, nihil urbis vigiliæ, nihil timor populi, nihil concursus bonorum omnium, nihil hic munitissimus habendi senatus locus, nihil horum ora vultusque moverunt? patere tua consilia non sentis? constrictam jam omnium horum conscientia teneri conjurationem tuam non vides? quid proxima, quid superiore nocte egeris, ubi fueris,

Quousque tandem abutere, Catilina, patientia nostra? quamdiu etiam furor iste tuus nos eludet? quem ad finem sese effrenata jactabit audacia? nihilne te nocturnum præsidium Palatii, nihil urbis vigiliæ, nihil

MEDIAAN N°. 8.

Quousque tandem abutere, Catilina, patientia nostra? quamdiu etiam furor iste tuus nos eludet? quem ad finem sese effrenata jactabit audacia? nihilne te nocturnum praesidium Palatii, nihil urbis vigiliae, nihil timor populi, nihil concursus bonorum omnium, nihil hic munitissimus habendi senatus locus, nihil horum ora vultusque moverunt? patere tua consilia non sentis? constrictam jam omnium horum conscientia teneri conjuratio-

Quousque tandem abutere, Catilina, patientia nostra? quamdiu etiam furor iste tuus nos eludet? quem ad finem sese effrenata jactabit audacia? nihilne te nocturnum praesidium Palatii,

MEDIAAN DUITSCH.

Quousque tandem abutere, Catilina, patientia nostra? quamdiu etiam furor iste tuus nos eludet? quem ad finem sese effrenata jactabit audacia? nihilne te nocturnum praesidium Palatii, nihil urbis vigiliae, nihil timor populi, nihil concursus bonorum omnium, nihil hic munitissimus habendi senatus locus, nihil horum ora vultusque moverunt? patere tua consilia non sentis? constrictam jam omnium horum conscientia teneri conjurationem tuam non vides?

MEDIAAN HOOGDUITSCH.

Die ersten Hüte waren rund und nicht aufgekrämpt; man fütterte sie mit Pelzwerk; zierte sie mit Edelsteinen und Perlen; und befestigte sie mit einer Schnur unter dem Kinne. In Frankreich machte Franz der Erste ihren gebrauch allgemein; vorher trug man sie mehr, wenn man aufs land ging und wenn es regnete. Damals war es nicht gebräuchlig und anständig, den Hut vor Jemand abzunehmen; sondern man warf ihn auf den Rücken und er blieb an den Schnüren hangen. Jede Schnur hatte an ihrem Ende eine Quaste,

MEDIAAN GRIEKSCH N°. 1.

Δόξειεν ἂν εἶναι ἡ ὀλιγαρχία, Φιλαρχία τὶς ἰσχυρὰ κέρδους οὐ γλιχομένη. Ὁ δὲ ὀλιγαρχικὸς, τοιοῦτος, οἷος τοῦ δήμου βουλομένου τινὰς τῷ ἄρχοντι ἐπιμελησόμενος πομπῆς παρελθὼν ἀποφῆναι ἔχει. Καὶ τῶν Ὁμήρου ἐπῶν τοῦτο ἓν μόνον κατέχειν, ὅτι Οὐκ ἀγαθὸν πολυκοιρανίη, εἷς κοίρανος ἔστω. τῶν δὲ ἄλλων μηδὲν ἐπίσασθαι. Ἀμέλει δὲ δεινὸς τοῖς τοιούτοις τῶν λόγων χρήσασθαι, ὅτι δεῖ ἡμᾶς συνελθόντας βουλεύσασθαι, καὶ ἐκ τοῦ ὄχλου καὶ τῆς ἀγορᾶς ἀπαλλαγῆναι, καὶ παύσασθαι ἀρχαῖς πλησιάζειν. Καὶ ἔτι ὑπὸ τινῶν ὑβριζόμενος εἰπεῖν, Οὐ δεῖ αὐτοὺς κἀμὲ τὴν πόλιν οἰκεῖν. Καὶ

MEDIAAN GRIEKSCH N°. 2.

Δόξειεν ἂν εἶναι ἡ ὀλιγαρχία, Φιλαρχία τὶς ἰσχυρὰ κέρδους οὐ γλιχομένη. Ὁ δὲ ὀλιγαρχικὸς, τοιοῦτος, οἷος τοῦ δήμου βουλομένου τινὰς τῷ ἄρχοντι ἐπιμελησόμενος πομπῆς παρελθὼν ἀποφῆναι ἔχει. Καὶ τῶν Ὁμήρου ἐπῶν τοῦτο ἓν μόνον κατέχειν, ὅτι Οὐκ ἀγαθὸν πολυκοιρανίη, εἷς κοίρανος ἔστω. τῶν δὲ ἄλλων μηδὲν ἐπίσασθαι. Ἀμέλει δὲ δεινὸς τοῖς τοιούτοις τῶν λόγων χρήσασθαι, ὅτι δεῖ ἡμᾶς συνελθόντας βουλεύσασθαι, καὶ ἐκ τοῦ ὄχλου καὶ τῆς ἀγορᾶς ἀπαλλαγῆναι, καὶ παύσασθαι ἀρχαῖς πλησιάζειν. Καὶ ἔτι ὑπὸ τινῶν ὑβριζόμενος εἰπεῖν, Οὐ δεῖ αὐτοὺς κἀμὲ τὴν πόλιν

MEDIAAN GRIEKSCH N°. 3.

Δόξειεν ἂν εἶναι ἡ ὀλιγαρχία, φιλαρχία τὶς ἰσχυρὰ κέρδους οὐ γλιχομένη. Ὁ δὲ ὀλιγαρχικὸς, τοιοῦτος, οἷος τοῦ δήμου βουλομένου τινὰς τῷ ἄρχοντι ἐπιμελησόμενος πομπῆς παρελθὼν ἀποφῆναι ἔχει. Καὶ τῶν Ὁμήρου ἐπῶν τοῦτο ἓν μόνον κατέχειν, ὅτι Οὐκ ἀγαθὸν πολυκοιρανίη, εἷς κοίρανος ἔστω. τῶν δὲ ἄλλων μηδὲν ἐπίσασθαι. Ἀμέλει δὲ δεινὸς τοῖς τοιούτοις τῶν λόγων χρήσασθαι, ὅτι δεῖ ἡμᾶς συνελθόντας βουλεύσασθαι, καὶ ἐκ τοῦ ὄχλου καὶ τῆς ἀγορᾶς ἀπαλλαγῆναι, καὶ παύσασθαι ἀρχαῖς πλησιάζειν. Καὶ ἔτι ὑπὸ τινῶν

MEDIAAN ROMEIN MALEISCH op AUGUSTYN.

Bahuwa babarapa kâli bânjakh djenis kasukâran dàn kasangsarâ'an berlâku ka'âtas 'awrang kahâwin deri kârana dawsa, sopâja kâmu hej N. dàn N. (jang suka Nikâlhmu detogohkan njâtap dengan nâma 'Allah desîni didâlam djamâ'at) lâgi dâpat jakhîn didâlam hatîmu 'âkan tawfîkh jang songgoh deri pada 'Allah didâlam sûsahmu: maka hendakhlah kâmu menengar deri dâlam Kalâm 'Allah barapa mulija 'ada Nikâlh 'îtu, dàn ba-

MEDIAAN HEBREEUWSCH met PUNTEN.

הללויה׀ אודה יהוה בכללבב בסוד ישרים ועדה׃ גדלים מעשי יהוה דרושים
לכלחפציהם׃ הודוהדר פעלו וצדקתו עמדת לעד׃ זכר עשה לנפלאתיו חנון
ורחום יהוה׃ טרף נתן ליראיו יזכר לעלם בריתו׃ כח מעשיו הגיד לעמו לתת להם
נחלת גוים׃ מעשי ידיו אמת ומשפט נאמנים כלפקודיו׃ סמוכים לעד לעולם
עשוים באמת וישר׃ פדות׀ שלח לעמו צוה לעולם בריתו קדוש ונורא שמו׃
ראשית חכמה׀ יראת יהוה שכל טוב לכלעשיהם תהלתו עמדת לעד׃

MEDIAAN RABBINISCH HOOGDUITSCH.

דאט גיביסן דא׃ קעצלין : די דא האט גיגעסן דא׃ ציקלין : דא האט גיקויפט
דא׃ פעטערלין : אום צווייא טילונג פפעניג : איין ציקלין : קאם אונזר ליבר הער
גאט : אונ׳ שעכט דען מלאך המות : דער דא האט גישעכט דען שוחט :
דער האט גישעכט דען אקסן : דער האט גיטרונקן דא׃ וואסרלין : די דא
האט פר לעשט דא׃ פייארלין : די דא האט פר ברענט דא׃ שטעקלין : די
דא האט גישלאגן דא׃ הינטלין : די דא האט גביסן דא׃ קעצלין : די דא

MEDIAAN NOTEN.

DESSENDIAAN N°. 1.

M. Cicero sub adventum triumvirorum cesserat urbe, pro certo habens, id quod erat, non magis Antonio eripi se, quam Caesari Cassium et Brutum, posse. Primo in Tusculanum fugit, inde transversis itineribus in Formianum, ut ab Cajeta navim conscensurus, proficiscitur. Unde aliquoties in altum provectum quum modo venti adversi retulissent, modo ipse jactationem navis, caeco volvente fluctu, pati non posset, taedium tandem eum et fugae et vitae cepit: regressusque ad superiorem villam, quae paullo plus mille

Vixit tres et sexaginta annos, ut, si vis abfuisset, ne immatura quidem mors videri possit: ingenium et operibus et praemiis operum felix: ipse fortunae diu prosperae, et in longo tenore felicitatis magnis interim ictus vulneribus, exlio, ruina

DESSENDIAAN N°. 2.

Scribis mihi, mirari Ciceronem, quod nihil significem umquam de suis actis. Quoniam efflagitas, coactu tuo scribam quae sentio. Omnia fecisse Ciceronem optimo animo, scio. Quid enim mihi exploratius esse potest, quam illius animus in rempublicam? Sed quaedam mihi videtur, quid dicam? imperite, vir omnium prudentissimus; an ambitiose fecisse; qui valentissimum Antonium suscipere pro republica non dubitarit inimicum? Nescio, quid scribam tibi, nisi unum; pueri et cupiditatem, et licentiam, potius esse irritatam, quam repres-

Quousque tandem abutere, Catilina, patientia nostra, quamdiu etiam furor iste tuus nos eludet? quem ad finem sese effrenata jactabit audacia? nihilne te nocturnum præsidium Palatii, nihil urbis vigiliæ, nihil timor populi, nihil concursus bonorum

DESSENDIAAN N°. 3.

Ita omnia in duas partes abstracta sunt; respublica, quae media fuerat, dilacerata. Ceterum nobilitas factione magis pollebat: plebis vis soluta atque dispersa, in multitudine, minus poterat: paucorum arbitrio belli domique agitabatur: penes eosdem aerarium, provinciae, magistratus, gloriae triumphique erant: populus militia atque inopia urguebatur; praedas bellicas imperatores cum paucis diripiebant. Interea parentes, aut parvi liberi militum, ut quisque potentiori confinis erat, sedibus pellebantur. Ita cum potentia avaritia, sine modo modestiaque, invadere; polluere et vastare omnia; nihil

Nobilitas noxia, atque eo perculsa, modo per socios et nomen Latinum, interdum per equites Romanos, quos spes societatis a plebe dimoverat, Graecorum actionibus obviam ierat: et primo Tiberium, dein paucos post annos eadem

DESSENDIAAN N°. 4.

Quousque tandem abutere, Catilina, patientia nostra? quamdiu etiam furor iste tuus nos eludet? quem ad finem sese effrenata jactabit audacia? nihilne te nocturnum præsidium Palatii, nihil urbis vigiliæ, nihil timor populi, nihil concursus bonorum omnium, nihil hic munitissimus habendi senatus locus, nihil horum ora vultusque moverunt? patere tua consilia non sentis? constrictam jam omnium horum conscientia teneri conjurationem tuam non vides? quid proxima, quid superiore nocte egeris, ubi fueris, quos convocaveris, quid consilii ceperis, quem nostrûm ignorare arbitraris? O tempora! o mores!

Quousque tandem abutere, Catilina, patientia nostra? quamdiu etiam furor iste tuus nos eludet? quem ad finem sese effrenata jactabit audacia? nihilne te nocturnum præsidium Palatii, nihil urbis vigiliæ, nihil timor populi, nihil concursus

DESSENDIAAN N°. 5.

Quousque tandem abutere, Catilina, patientia nostra? quamdiu etiam furor iste tuus nos eludet? quem ad finem sese effrenata jactabit audacia? nihilne te nocturnum præsidium Palatii, nihil urbis vigiliæ, nihil timor populi, nihil concursus bonorum omnium, nihil hic munitissimus habendi senatus locus, nihil horum ora vultusque moverunt? patere tua consilia non sentis? constrictam jam omnium horum conscientia teneri conjurationem tuam non vides? quid proxima, quid superiore nocte egeris, ubi fueris, quos convocaveris, quid consilii ceperis, quem nostrûm ignorare

Quousque tandem abutere, Catilina, patientia nostra? quamdiu etiam furor iste tuus nos eludet? quem ad finem sese effrenata jactabit audacia? nihilne te nocturnum præsidium Palatii, nihil urbis vigiliæ, ni-

DESSENDIAAN N°. 6.

Quousque tandem abutere, Catilina, patientia nostra? quamdiu etiam furor iste tuus nos eludet? quem ad finem sese effrenata jactabit audacia? nihilne te nocturnum præsidium Palatii, nihil urbis vigilæ, nihil timor populi, nihil concursus bonorum omnium, nihil hic munitissimus habendi senatus locus, nihil horum ora vultusque moverunt? patere tua consilia non sentis? constrictam jam omnium horum conscientia teneri conjurationem tuam non vides? quid proxima, quid superiore nocte egeris, ubi fueris, quos convocaveris, quid consilii ceperis, quem nostrûm ignorare arbitraris? O tempora! o mores! Senatus hæc intelli-

Quousque tandem abutere, Catilina, patientia nostra? quamdiu etiam furor iste tuus nos eludet? quem ad finem sese effrenata jactabit audacia? nihilne te nocturnum præsidium Palatii, nihil urbis vigiliæ, nihil timor populi, nihil concursus

DESSENDIAAN N°. 7.

Quousque tandem abutere, Catilina, patientia nostra? quamdiu etiam furor iste tuus nos eludet? quem ad finem sese effrenata jactabit audacia? nihilne te nocturnum praesidium Palatii, nihil urbis vigiliae, nihil timor populi, nihil concursus bonorum omnium, nihil hic munitissimus habendi senatus locus, nihil horum ora vultusque moverunt? patere tua consilia non sentis? constrictam jam omnium horum conscientia teneri conjurationem tuam non vides? quid proxima, quid superiore nocte egeris, ubi fueris, quos convocaveris, quid consilii ceperis, quem

Quousque tandem abutere, Catilina, patientia nostra? quamdiu etiam furor iste tuus nos eludet? quem ad finem sese effrenata jactabit audacia? nihilne te nocturnum praesidium Palatii, nihil urbis vigiliae, nihil timor po-

DESSENDIAAN DUITSCH.

Quousque tandem abutere, Catilina, patientia nostra? quamdiu etiam furor iste tuus nos eludet? quem ad finem sese effrenata jactabit audacia? nihilne te nocturnum praesidium Palatii, nihil urbis vigilae, nihil timor populi, nihil concursus bonorum omnium, nihil hic munitissimus habendi senatus locus, nihil horum ora vultusque moverunt? patere tua consilia non sentis? constrictam jam omnium horum conscientia teneri conjurationem tuam non vides? quid proxima, quid superiore nocte egeris, ubi fueris, quos convocaveris, quid consilii ceperis, quem nostrum ignorare arbitraris? O tempora! o mores! Senatus haec intelligit, consul

DESSENDIAAN HOOGDUITSCH N°. 1.

Die ersten Hüte waren rund und nicht aufgekrämpt; man fütterte sie mit Pelzwerk, zierte sie mit Edelsteinen und Perlen, und befestigte sie mit einer Schnur unter dem Kinne. In Frankreich machte Franz der Erste ihren Gebrauch allgemein; vorher trug man sie mehr, wenn man aufs Land ging und wenn es regnete. Damals war es nicht gebräuchlich und anständig, den Hut vor Jemand abzunehmen, sondern man warf ihn auf den Rücken und er blieb an den Schnüren hängen. Jede Schnur hatte an ihrem Ende eine Quaste, deren Putz ein Gegenstand der

DESSENDIAAN HOOGDUITSCH N°. 2.

Die ersten Hüte waren rund und nicht aufgekrämpt; man fütterte sie mit Pelzwerk, zierte sie mit Edelsteinen und Perlen, und befestigte sie mit einer Schnur unter dem Kinne. In Frankreich machte Franz der Erste ihren gebrauch allgemein; vorher trug man sie mehr, wenn man aufs land ging und wenn es regnete. Damals war es nicht gebräuchlig und anständig, den Hut vor Jemand abzunehmen, sondern man warf ihn auf den Rücken und er blieb an den Schnüren hangen. Jede Schnur hatte an ihrem Ende eine Quaste, deren Putz

DESSENDIAAN GRIEKSCH N°. 1.

Δόξειεν ἂν εἶναι ἡ ὀλιγαρχία, Φιλαρχία τὶς ἰσχυρὰ κέρδους οὐ γλιχομένη. Ὁ δὲ ὀλιγαρχικὸς, τοιοῦτος, οἷος τοῦ δήμου βουλομένου τινὰς τῷ ἄρχοντι ἐπιμελησόμενος πομπῆς παρελθὼν ἀποφῆναι ἔχει. Καὶ τῶν Ὁμήρου ἐπῶν τοῦτο ἓν μόνον κατέχειν, ὅτι Οὐκ ἀγαθὸν πολυκοιρανίη, εἷς κοίρανος ἔσω. τῶν δὲ ἄλλων μηδὲν ἐπίσασθαι. Ἀμέλει δὲ δεινὸς τοῖς τοιούτοις τῶν λόγων χρήσασθαι, ὅτι δεῖ ἡμᾶς συνελθόντας βουλεύσασθαι, καὶ ἐκ τοῦ ὄχλου καὶ τῆς ἀγορᾶς ἀπαλλαγῆναι, καὶ παύσασθαι ἀρχαῖς πλησιάζειν. Καὶ ἔτι ὑπὸ τινῶν ὑβριζόμενος εἰπεῖν, Οὐ δεῖ αὐτοὺς κἀμὲ τὴν πόλιν οἰκεῖν. Καὶ μέσον δὲ τῆς ἡμέρας ἐξιὼν, καὶ μέσην κουρὰν κεκαρμένος, καὶ ἀκριβῶς

DESSENDIAAN GRIEKSCH N°. 2.

Δόξειεν ἂν εἶναι ἡ ὀλιγαρχία, φιλαρχία τὶς ἰσχυρὰ κέρδους οὐ γλιχομένη. Ὁ δὲ ὀλιγαρχικὸς, τοιοῦτος, οἷος τοῦ δὴμου βουλομένου τινὰς τῷ ἄρχοντι ἐπιμελησόμενος πομπῆς παρελθὼν ἀποφήνας ἔχει. Καὶ τῶν Ὁμήρου ἐπῶν τοῦτο ἓν μόνον κατέχειν, ὅτι Οὐκ ἀγαθὸν πολυκοιρανίη, εἷς κοίρανος ἔσω. τῶν δὲ ἄλλων μηδὲν ἐπίσασθαι. Ἀμέλει δὲ δεινὸς τοῖς τοιούτοις τῶν λόγων χρήσασθαι, ὅτι δεῖ ἡμᾶς συνελθόντας βουλεύσασθαι, καὶ ἐκ τοῦ ὄχλου καὶ τῆς ἀγορᾶς ἀπαλλαγῆναι, καὶ παύσασθαι ἀρχαῖς πλησιάζειν. Καὶ ἔτι ὑπὸ τινῶν ὑβριζόμενος εἰπεῖν, Οὐ δεῖ αὐτοὺς κἀμὲ τὴν πόλιν οἰκεῖν. Καὶ μέσον δὲ τῆς ἡμέρας ἐξιὼν, καὶ μέσην κουρᾶν κεκα-

DESSENDIAAN ROMEIN MALEISCH op MEDIAAN.

Bahuwa babarapa kâli bânjakh djenis kasukâran dán kasangsarâ'an berlâku ka'âtas 'awrang kahâwin deri kârana dawsa, sopâja kâmu hej N. dán N. (jang suka Nikâlhmu detogohkan njâta p dengan nâma 'Allah desîni didâlam djamâzat) lâgi dâpat jakhîn didâlam hatîmu 'âkan tawfîkh jang songgoh deri pada 'Allah didâlam sûsahmu: maka hendakhlah kâmu menengar deri dâlam Kalâm 'Allah barapa mulija 'ada Nikâlh 'ître, dán bahuwa 'itûlah sawâtu tîtah 'Allah, jang berkenàn padânja, sebàb 'îtu 'ija hendakh memberkâtij 'awrang kahâwin dán menûlong dija, seperti sudah 'ija djandji: tetâpi segala 'awrang jang berkandakh dán bermûkah 'Allah mâwu menglhukumkan dán menjiksâkan dija. Dihûlu p an sahâ-

DESSENDIAAN HEBREEUWSCH.

איש את רעהו יעזורו ולאחיו יאמר חזק׃ ויחזק חרש את צרף מחליק פטיש את
הולם פעם אמר לדבק טוב ויחזקהו במסמרים לא ימוט׃ ואתה ישראל עבדי יעקב
אשר בחרתיך זרע אברהם אהבי׃ אשר החזקתיך מקצות הארץ ומאציליה קראתיך
ואמר לך עבדי אתה בחרתיך ולא מאסתיך׃ אל תירא כי עמך אני אל תשתע כי
אני אלהיך אמצתיך אף עזרתיך אף תמכתיך בימין צדקי׃

DESSENDIAAN HEBREEUWSCH met PUNTEN.

הַלְלוּיָהּ ׀ אוֹדֶה יְהוָה בְּכָל־לֵבָב בְּסוֹד יְשָׁרִים וְעֵדָה׃ גְּדֹלִים מַעֲשֵׂי יְהוָה דְּרוּשִׁים לְכָל־חֶפְצֵיהֶם׃ הוֹד־וְהָדָר
פָּעֳלוֹ וְצִדְקָתוֹ עֹמֶדֶת לָעַד׃ זֵכֶר עָשָׂה לְנִפְלְאֹתָיו חַנּוּן וְרַחוּם יְהוָה׃ טֶרֶף נָתַן לִירֵאָיו יִזְכֹּר לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ׃
כֹּחַ מַעֲשָׂיו הִגִּיד לְעַמּוֹ לָתֵת לָהֶם נַחֲלַת גּוֹיִם׃ מַעֲשֵׂי יָדָיו אֱמֶת וּמִשְׁפָּט נֶאֱמָנִים כָּל־פִּקּוּדָיו׃ סְמוּכִים
לָעַד לְעוֹלָם עֲשׂוּיִם בֶּאֱמֶת וְיָשָׁר׃ פְּדוּת ׀ שָׁלַח לְעַמּוֹ צִוָּה־לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ קָדוֹשׁ וְנוֹרָא שְׁמוֹ׃ רֵאשִׁית
חָכְמָה ׀ יִרְאַת יְהוָה שֵׂכֶל טוֹב לְכָל־עֹשֵׂיהֶם תְּהִלָּתוֹ עֹמֶדֶת לָעַד׃

DESSENDIAAN NOTEN.

G A R M O N D N°. 1.

Quousque tandem abutere, Catilina, patientia nostra? quamdiu etiam furor iste tuus nos eludet? quem ad finem sese effrenata jactabit audacia? nihilne te nocturnum præsidium Palatii, nihil urbis vigiliæ, nihil timor populi, nihil concursus bonorum omnium, nihil hic munitissimns habendi senatus locus, nihil horum ora vultusque moverunt? patere tua consilia non sentis? constrictam jam omnium horum conscientia teneri conjurationem tuam non vides? quid proxima, quid superiore nocte egeris, ubi fueris, quos convocaveris, quid consilii ceperis, quem nostrûm ignorare arbitraris? O tempora! o mores! Senatus hæc intelligit, consul videt: hic tamen vivit. Vivit? immo vero etiam in senatum venit: fit publici consilii particeps, notat et designat oculis ad cædem unumquemque nostrûm.

Quousque tandem abutere, Catilina, patientia nostra? quamdiu etiam furor iste tuus nos eludet? quem ad finem sese effrenata jactabit audacia? nihilne te nocturnum præsidium Palatii, nihil urbis vigiliæ, nihil timor populi, nihil concursus bonorum omnium,

G A R M O N D N°. 2.

Batavi, donec trans Rhenum agebant, pars Cattorum: seditione domestica pulsi, extrema Gallicae orae, vacua cultoribus, simulque insulam, inter vada sitam, occupavere, quam mare Oceanus a fronte, Rhenus amnis tergum ac latera circumluit: nec opibus Romanis, societate validiorum, attriti, viros tantum armaque imperio ministrant, diu Germanicis bellis exerciti: mox aucta per Britanniam gloria, transmissis illuc cohortibus, quas vetere instituto nobilissimi popularium regebant. Erat et domi delectus eques, praecipuo nandi studio, arma equosque retinens, integris turmis Rhenum perrumpere. Iulius Paullus, et Claudius Civilis, regia stirpe, multo ceteros anteibant. Paullum Fontejus Capito, falso rebellionis crimine, interfecit. Injectae Civile catenae,

Sed Civilis, ultra quam barbaris solitum, ingenio sollers, et Sertorium se, aut Hannibalem ferens, simili oris dehonestamento, ne ut hosti obviam iretur, si a populo Romano palam descivisset, Vespasiani amicitiam studiumque partium praetendit: missis sane

G A R M O N D N°. 3.

Quousque tandem abutere, Catilina, patientia nostra? quamdiu etiam furor iste tuus nos eludet? quem ad finem sese effrenata jactabit audacia? nihilne te nocturnum præsidium Palatii, nihil urbis vigiliæ, nihil timor populi, nihil concursus bonorum omnium, nihil hic munitissimus habendi senatus locus, nihil horum ora vultusque moverunt? patere tua consilia non sentis? constrictam jam omnium horum conscientia teneri conjurationem tuam non vides? quid proxima, quid superiore nocte egeris, ubi fueris, quos convocaveris, quid consilii ceperis, quem nostrûm ignorare arbitraris? O tempora! o mores! Senatus hæc intelligit, consul videt: hic tamen vivit. Vivit? immo vero etiam in senatum venit: fit publici consilii particeps: notat et designat

Quousque tandem abutere, Catilina, patientia nostra? quamdiu etiam furor iste tuus nos eludet? quem ad finem sese effrenata jactabit audacia? nihilne te nocturnum præsidium Palatii, nihil urbis vigiliæ, nihil timor populi, nihil concursus bo-

G A R M O N D N°. 4.

Quousque tandem abutere, Catilina, patientia nostra? quamdiu etiam furor iste tuus nos eludet? quem ad finem sese effrenata jactabit audacia? nihilne te nocturnum præsidium Palatii, nihil urbis vigiliæ, nihil timor populi, nihil concursus bonorum omnium, nihil hic munitissimus habendi senatus locus, nihil horum ora vultusque moverunt? patere tua consilia non sentis? constrictam jam omnium horum consientia teneri conjurationem tuam non vides? quid proxima, quid superiore nocte egeris, ubi fueris, quos convocaveris, quid consilii ceperis, quem nostrûm ignorare arbitraris? O tempora! o mores! Senatus hæc intelligit, consul videt: hic tamen vivit. Vivit? immo vero etiam in senatum venit: fit publici consilii particeps: notat et designat oculis ad cædem unumquemque nostrûm.

Quousque tandem abutere, Catilina, patientia nostra? quamdiu etiam furor iste tuus nos eludet? quem ad finem sese effrenata jactabit audacia? nihilne te nocturnum præsidium Palatii, nihil urbis vigiliæ, nihil timor populi, nihil concursus bonorum omnium,

G A R M O N D N°. 5.

Quousque tandem abutere, Catilina, patientia nostra? quamdiu etiam furor iste tuus nos eludet? quem ad finem sese effrenata jactabit audacia? nihilne te nocturnum præsidium Palatii, nihil urbis vigiliæ, nihil timor populi, nihil concursus bonorum omnium, nihil hic munitissimus habendi senatus locus, nihil horum ora vultusque moverunt? patere tua consilia non sentis? constrictam jam omnium horum consientia teneri conjurationem tuam non vides? quid proxima, quid superiore nocte egeris, ubi fueris, quos convocaveris, quid consilii ceperis, quem nostrûm ignorare arbitraris? O tempora! o mores! Senatus hæc intelligit, consul videt: hic tamen vitit. Vivit? immo vero etiam in senatum venit: fit publici consilii particeps: notat et designat oculis ad cædem unumquem-

Quousque tandem abutere, Catilina, patientia nostra? quamdiu etiam furor iste tuus nos eludet? quem ad finem sese effrenata jactabit audacia? nihilne te nocturnum præsidium Palatii, nihil urbis vigiliæ, nihil timor populi, nihil concursus

GARMOND N°. 6.

Quousque tandem abutere, Catilina, patientia nostra? quamdiu etiam furor iste tuus nos eludet? quem ad finem sese effrenata jactabit audacia? nihilne te nocturnum praesidium Palatii, nihil urbis vigiliae, nihil timor populi, nihil concursus bonorum omnium, nihil hic munitissimus habendi senatus locus, nihil horum ora vultusque moverunt? patere tua consilia non sentis? constrictam jam omnium horum conscientia teneri conjurationem tuam non vides? quid proxima, quid superiore nocte egeris, ubi fueris, quos convocaveris, quid consilii ceperis, quem nostrum ignorare arbitraris? O tempora! o mores! Senatus haec intelli-
Quousque tandem abutere, Catilina, patientia nostra? quamdiu etiam furor iste tuus nos eludet? quem ad finem sese effrenata jactabit audacia? nihilne te nocturnum praesidium Palatii, nihil urbis vigiliae, nihil timor populi, nihil concursus bonorum omnium, nihil hic munitissimus habendi sena-

GARMOND DUITSCH.

Quousque tandem abutere, Catilina, patientia nostra? quamdiu etiam furor iste tuus nos eludet? quem ad finem sese effrenata jactabit audacia? nihilne te nocturnum praesidium Palatii, nihil urbis vigiliae, nihil timor populi, nihil concursus bonorum omnium, nihil hic munitissimus habendi senatus locus, nihil horum ora vultusque moverunt? patere tua consilia non sentis? constrictam jam omnium horum conscientia teneri conjurationem tuam non vides? quid proxima, quid superiore nocte egeris, ubi fueris, quos convocaveris, quid consilii ceperis, quem nostrum ignorare arbitraris? O tempora! o mores! Senatus haec intelligit, consul videt: hic tamen vivit. Vivit? immo vero etiam in senatum venit, fit

GARMOND HOOGDUITSCH.

Die ersten Hüte waren rund und nicht aufgekrämpt; man fütterte sie mit Pelzwerk, zierte sie mit Edelsteinen und Perlen, und befestigte sie mit einer Schnur unter dem Kinne. In Frankreich machte Franz der Erste ihren gebrauch allgemein; vorher trug man sie mehr, wenn man aufs land ging und wenn es regnete. Damals war es nicht gebräuchlig und anständig, den Hut vor Jemand abzunehmen, sondern man warf ihn auf den Rücken und er blieb an den Schnüren hangen. Jede Schnur hatte an ihren Ende eine Quaste, deren Putz ein Gegenstand der Koketterie und des Luxus war. Die Anzahl der Quasten richtete sich sogar nach dem Stande und Range der Person. Mit der Zeit aber verloren sie ihr Ansehen; bloß die Geistlichen von der ersten Klasse behiel-

GARMOND GRIEKSCH N°. 1.

Δῆλον ἄρα ὅτι καὶ ἡ κοινωνία ἡ πολιτικὴ ἀρίςη, ἡ διὰ τῶν μέσων· καὶ τὰς τοιαύτας ἐνδέχεται εὖ πολιτεύεσθαι πόλεις, ἐν αἷς δὴ πολὺ τὸ μέσον, καὶ κρεῖττον, μάλιςα μὲν ἀμφοῖν· εἰ δὲ μὴ, θατέρου μέρους. προστιθέμενον γὰρ, ποιεῖ ῥοπὴν, καὶ κωλύει γίνεσθαι τὰς ἐναντίας ὑπερβολάς. διόπερ εὐτυχία μεγίςη τοὺς πολιτευομένους οὐσίαν ἔχειν μέσην καὶ ἱκανὴν. ὡς ὅπου οἱ μὲν πολλὰ σφόδρα κέκτηνται, οἱ δὲ μηθὲν, ἢ δῆμος ἔσχατος γίγνεται, ἢ ὀλιγαρχία ἄκρατος, ἢ τυραννὶς, δι' ἀμφοτέρας τὰς ὑπερβολάς. καὶ γὰρ ἐκ δημοκρατίας τῆς νεανικωτάτης, καὶ ἐξ ὀλιγαρχίας γίνεται τυραννίς· ἐκ δὲ τῶν μέσων καὶ τῶν σύνεγγυς, πολὺ ἧττον.

GARMOND GRIEKSCH N°. 2.

Ἀμέλει ἡ δεισιδαιμονία δόξειεν εἶναι δειλία πρὸς τὸ δαιμόνιον. Ὁ δὲ δεισιδαίμων, τοιοῦτός τις, οἷος ἀπονιψάμενος τὰς χεῖρας, καὶ περιῤῥανάμενος ἀπὸ ἱεροῦ, δάφνης εἰς τὸ στόμα λαϐὼν, οὕτω τὴν ἡμέραν περιπατεῖν. Καὶ τὴν ὁδὸν ἐὰν παραδράμῃ γαλῆ, μὴ πρότερον πορευθῆναι, ἕως διεξέλθῃ τὶς, ἢ λίθους τρεῖς ὑπὲρ τῆς ὁδοῦ διαλάϐῃ. Καὶ ἐὰν ἴδῃ ὄφιν ἐν τῇ οἰκίᾳ, ἱερὸν ἐνταῦθα ἱδρύσασθαι. Καὶ τῶν λιπαρῶν λίθων τῶν ἐν ταῖς τριόδαις, παριὼν ἐκ τῆς ληκύθου ἔλαιον καταχεῖν· καὶ ἐπὶ γόνατα πεσὼν καὶ προσκυνήσας, ἀπαλλάττεσθαι. Καὶ ἐὰν μῦς θύλακον ἀλφίτων διαφάγῃ, πρὸς τὸν ἐξηγητὴν ἐλθὼν, ἐρωτᾶν τί χρὴ ποιεῖν· καὶ ἐὰν ἀποκρίνηται αὐτῷ ἐκδοῦναι τῷ σκυτοδέψῃ ἀποῤῥάψαι, μὴ προσέχων τούτοις, ἀλλ' ἀποτραπεὶς ἐκδύσασθαι. Καὶ πυκνὰ δὲ τὴν οἰκίαν καθαριεῖν· καὶ οὔτε ἐπιϐῆναι μνήματι, οὔτε ἐπὶ νεκρὸν ἐλθεῖν, οὔτε ἐπὶ λέχει.

GARMOND GRIEKSCH N°. 3.

Δόξειεν ἂν εἶναι ἡ ὀλιγαρχία, φιλαρχία τὶς ἰσχυρὰ κέρδους οὐ γλιχομένη. Ὁ δὲ ὀλιγαρχικὸς, τοιοῦτος, οἷος τοῦ δήμου βουλομένου τινὰς τῷ ἄρχοντι ἐπιμελησόμενος πομπῆς παρελθὼν ἀποφῆνας ἔχει. Καὶ τῶν Ὁμήρου ἐπῶν τοῦτο ἓν μόνον κατέχειν, ὅτι Οὐκ ἀγαθὸν πολυκοιρανίη, εἷς κοίρανος ἔςω. τῶν δὲ ἄλλων μηδὲν ἐπίςασθαι. Ἀμέλει δὲ δεινὸς τοῖς τοιούτοις τῶν λόγων χρήσασθαι, ὅτι δεῖ ἡμᾶς συνελθόντας θουλεύσασθαι, καὶ ἐκ τοῦ ὄχλου καὶ τῆς ἀγαρᾶς ἀπαλλαγῆναι, καὶ παύσασθαι ἀρχαῖς πλησιάζειν. Καὶ ἔτι ὑπὸ τινῶν ὑβριζόμενος εἰπεῖν, Οὐ δεῖ αὐτοὺς κἀμὲ τὴν πόλιν οἰκεῖν. Καὶ μέσον δὲ τῆς ἡμέρας ἐξιὼν, καὶ μέσην κουρὰν

GARMOND HEBREEUWSCH.

איש את עהור יעזורו ולאחיו יאמר חזק׃ ויחזק חרש את צרף מחליק פטיש את הולם פעם אמר לדבק טוב ויחזקהו במסמרים לא ימוט׃ ואתה ישראל עבדי יעקב אשר בחרתיך זרע אברהם אהבי׃ אשר החזקתיך מקצות הארץ ומאציליה קראתיך ואמר לך עבדי אתה בחרתיך ולא מאסתיך׃ אל תירא כי עמך אני אל תשתע כי אני אלהיך אמצתיך אף עזרתיך אף תמכתיך בימין צדקי׃

GARMOND RABBINISCH.

אלסגיא בפעלות הסכלות עצמו המעולה סבבעולת הסכליות · והא ראשית לו לב רף אל מחשבת מעלת עיונו שעשה מלאכת שמים וארץ · גם מלאכיו עושי רצונו אשר עתקו גם גברו חיל בפעלות הסכלתם הכי ככבדת · הכה הנם גבורי כח עו עו דרג בהביעם הגופים קיקרים או בלכתם אנה ואנה בשליחותו של מקום · והגלגלים אשר כשא לנם אותם בחכמה לחסוב מחשבת בעיון על דעת שלמים וכן כנים · הלא גם הם עושי מלאכה דרך גלגולם לרצון הונם · אם כן למה זה יעמוד ברחוק האיש הכלבב בכי האגושי בכלל וביחוד יעלים לבלתי כתון הזרע השלמות לעצמו בעיון ובמעשה הן האדם היה בל ספק כאחד מסם · לדעת טוב במיון ובמ עשה אפס כי לא תהי תפארתו שלימה מבלעדיהם · אך לא לאדם דרכו

GALJARD.

Quousque tandem abutere, Catilina, patientia nostra? quamdiu etiam furor iste tuus nos eludet? quem ad finem sese effrenata jactabit audacia? nihilne te nocturnum præsidium Palatii, nihil urbis vigiliæ, nihil timor populi, nihil concursus bonorum omnium, nihil hic munitissimus habendi senatus locus, nihil horum ora vultusque moverunt? patere tua consilia non sentis? constrictam jam omnium horum conscientia teneri conjurationem tuam non vides? quid proxima, quid superiore nocte egeris, ubi fueris, quos convocaveris, quid consilii ceperis, quem nostrûm ignorare arbitraris? O tempora! o mores! Senatus hæc intelligit, consul videt: hic tamen vivit. Vivit? immo vero etiam in senatum venit, fit publici consilii particeps: notat et designat oculis ad cædem unum-
Quousque tandem abutere, Catilina, patientia nostra? quamdiu etiam furor iste tuus nos eludet? quem ad finem sese effrenata jactabit audacia? nihilne te nocturnum præsidium Palatii, nihil urbis vigiliæ, nihil timor populi, nihil concursus bonorum omnium, nihil hic munitissimus habendi senatus locus, nihil horum ora vultusque moverunt? patere tua consilia

BREVIER N°. 1.

Quousque tandem abutere, Catilina, patientia nostra? quamdiu etiam furor iste tuus nos eludet? quem ad finem sese effrenata jactabit audacia? nihilne te nocturnum præsidium Palatii, nihil urbis vigiliæ, nihil timor populi, nihil concursus bonorum omnium, nihil hic munitissimus habendi senatus locus, nihil horum ora vultusque moverunt? patere tua consilia non sentis? constrictam jam omnium horum consientia teneri conjurationem tuam non vides? quid proxima? quid superiore nocte egeris, ubi fueris, quos convocaveris quid consilii ceperis, quem nostrûm ignorare arbitraris? O tempora! o mores! Senatus hæc intelligit, consul videt: hic tamen vivit. Vivit? immo vero etiam in senatum venit: fit publici consilii particeps: notat et designat oculis ad cædem unumquemque nostrûm. Nos autem, viri fortes, satisfacere reipublicæ vi-
Quousque tandem abutere, Catilina, patientia nostra? quamdiu etiam furor iste tuus nos eludet? quem ad finem sese effrenata jactabit audacia? nihilne te nocturnum præsidium Palatii, nihil urbis vigiliæ, nihil timor populi, nihil concursus bonorum omnium, nihil hic munitissimus habendi

BREVIER N°. 2.

Quousque tandem abutere, Catilina, patientia nostra? quamdiu etiam furor iste tuus nos eludet? quem ad finem sese effrenata jactabit audacia? nihilne te nocturnum præsidium Palatii, nihil urbis vigiliæ, nihil timor populi, nihil concursus bonorum omnium, nihil hic munitissimus habendi senatus locus, nihil horum ora vultusque moverunt? patere tua consilia non sentis? constrictam jam omnium horum conscientia teneri conjurationem tuam non vides? quid proxima, quid superiore nocte egeris, ubi fueris, quos convocaveris, quid consilii ceperis, quem nostrûm ignorare arbitraris? O tempora! o mores! Senatus hæc intelligit, consul videt: hic tamen vivit. Vivit? immo vero etiam in senatum venit, fit publici consilii particeps: notat et designat oculis ad cædem unumquemque nostrûm. Nos
Quousque tandem abutere, Catilina, patientia nostra? quamdiu etiam furor iste tuus nos eludet? quem ad finem sese effrenata jactabit audacia? nihilne te nocturnum præsidium Palatii, nihil urbis vigiliæ, nihil timor populi, nihil concursus bonorum omnium, nihil hic munitissimus habendi

DRUKLETTEREN der Lettergieterij van JOH. ENSCHEDÉ EN ZONEN, te Haarlem.

BREVIER N°. 3.

Quousque tandem abutere, Catilina, patientia nostrâ? quamdiu etiam furor iste tuus nos eludet? quem ad finem sese effrenata jactabit audacia? nihilne te nocturnum præsidium Palatii, nihil urbis vigiliæ, nihil timor populi, nihil concursus bonorum omnium, nihil hic munitissimus habendi senatus locus, nihil horum ora vultusque moverunt? patere tua consilia non sentis? constrictam jam omnium horum conscientia teneri conjurationem tuam non vides? quid proxima, quid superiore nocte egeris, ubi fueris, quos convocaveris, quid consilii ceperis, quem nostrûm ignorare arbitraris? O tempora! o mores! Senatus hæc intelligit, consul videt: hic tamen vivit. Vivit? immo vero etiam in senatum venit, fit publici consilii particeps: notat et designat oculis ad cædem unumquemque nostrûm. Nos
Quousque tandem abutere, Catilina, patientia nostra? quamdiu etiam furor iste tuus nos eludet? quem ad finem sese effrenata jactabit audacia? nihilne te nocturnum præsidium Palatii, nihil urbis vigiliæ, nihil timor populi, nihil concursus bonorum omnium, nihil

BREVIER N°. 4.

Quousque tandem abutere, Catilina, patientia nostra? quamdiu etiam furor iste tuus nos eludet? quem ad finem sese effrenata jactabit audacia? nihilne te nocturnum præsidium Palatii, nihil urbis vigiliæ, nihil timor populi, nihil concursus bonorum omnium, nihil hic munitissimus habendi senatus locus, nihil horum ora vultusque moverunt? patere tua consilia non sentis? constrictam jam omnium horum conscientia teneri conjurationem tuam non vides? quid proxima, quid superiore nocte egeris, ubi fueris, quos convocaveris, quid consilii ceperis, quem nostrûm ignorare arbitraris? O tempora! o mores! Senatus hæc intelligit, consul videt: hic tamen vivit. Vivit? immo vero etiam in senatum venit: fit publici consilii particeps: notat et designat oculis ad cædem unumquemque nostrûm. Nos au-
Quousque tandem abutere, Catilina, patientia nostra? quamdiu etiam furor iste tuus nos eludet? quem ad finem sese effrenata jactabit audacia? nihilne te nocturnum præsidium Palatii, nihil urbis vigiliæ, nihil timor populi, nihil concursus bonorum omnium, nihil

BREVIER N°. 5.

Quousque tandem abutere, Catilina, patientia nostra? quamdiu etiam furor iste tuus nos eludet? quem ad finem sese effrenata jactabit audacia? nihilne te nocturnum præsidium Palatii, nihil urbis vigiliæ, nihil timor populi, nihil concursus bonorum omnium, nihil hic munitissimus habendi senatus locus, nihil horum ora vultusque moverunt? patere tua consilia non sentis? constrictam jam omnium horum conscientia teneri conjurationem tuam non vides? quid proxima, quid superiore nocte egeris, ubi fueris, quos convocaveris, quid consilii ceperis, quem nostrûm ignorare arbitraris? O tempora! o mores! Senatus hæc intelligit, consul videt: hic tamen vivit. Vivit? immo vero etiam in senatum venit: fit publici consilii particeps: notat et designat oculis ad cædem unumquemque nostrûm. Nos
Quousque tandem abutere, Catilina, patientia nostra? quamdiu etiam furor iste tuus nos eludet? quem ad finem sese effrenata jactabit audacia? nihilne te nocturnum præsidium Palatii, nihil urbis vigiliæ, nihil timor populi, nihil concursus bonorum omnium, nihil

BREVIER N°. 6.

Quousque tandem abutere, Catilina, patientia nostra? quamdiu etiam furor iste tuus nos eludet? quem ad finem sese effrenata jactabit audacia? nihilne te nocturnum praesidium Palatii, nihil urbis vigiliae, nihil timor populi, nihil concursus bonorum omnium, nihil hic munitissimus habendi senatus locus, nihil horum ora vultusque moverunt? patere tua consilia non sentis? constrictam jam omnium horum conscientia teneri conjurationem tuam non vides? quid proxima, quid superiore nocte egeris, ubi fueris, quos convocaveris, quid consilii ceperis, quem nostrum ignorare arbitraris? O tempora! o mores! Senatus haec intelligit, consul videt: hic tamen vivit. Vivit? immo vero etiam in senatum venit: fit publici
Quousque tandem abutere, Catilina, patientia nostra? quamdiu etiam furor iste tuus nos eludet? quem ad finem sese effrenata jactabit audacia? nihilne te nocturnum praesidium Palatii, nihil urbis vigiliae, nihil timor populi, nihil concursus bonorum omnium, nihil hic mu-

BREVIER DUITSCH.

Quousque tandem abutere, Catilina, patientia nostra? quamdiu etiam furor iste tuus nos eludet? quem ad finem sese effrenata jactabit audacia? nihilne te nocturnum praesidium Palatii, nihil urbis vigiliae, nihil timor populi, nihil concursus bonorum omnium, nihil hic munitissimus habendi senatus locus, nihil horum ora vultusque moverunt? patere tua consilia non sentis? constrictam jam omnium horum conscientia teneri conjurationem tuam non vides? quid proxima, quid superiore nocte egeris, ubi fueris, quos convocaveris, quid consilii ceperis, quem nostrum ignorare arbitraris? O tempora! o mores! Senatus haec intelligit, consul videt: hic tamen vivit. Vivit? immo vero etiam in senatum venit: fit publici consilii particeps: notat et designat oculis ad caedem unumquemque nostrum. Nos autem, viri fortes, satisfacere reipubliciae videmur, si istius furorem ac tela vitemus. Ad mortem te, Catilina, duci, jussu consu-

BREVIER HOOGDUITSCH.

Die ersten Hüte waren rund und nicht aufgekrämpt; man fütterte sie mit Pelzwerk, zierte sie mit Edelsteinen und Perlen, und befestigte sie mit einer Schnur unter dem Kinne. In Frankreich machte Franz der Erste ihren gebrauch allgemein; vorher trug man sie mehr, wenn man aufs Land ging und wenn es regnete. Damals war es nicht gebräuchlig und anständig, den Hut vor Jemand abzunehmen, sondern man warf ihn auf den Rücken und er blieb an den Schnüren hangen. Jede Schnur hatte an ihrem Ende eine Quaste, deren Putz ein Gegenstand der Koketterie und des Luxus war. Die Anzahl der Quasten richtete sich sogar nach dem Stande und Range der Person. Mit der Zeit aber verloren sie ihr Ansehen; bloß die Geistlichen von der ersten Klasse behielten sie bei. Anfänglich waren die Hüte bunt und von einer zur übrigen Kleidung

BREVIER GRIEKSCH N°. 1.

Δόξειεν ἂν εἶναι ἡ ὀλιγαρχία, φιλαρχία τὶς ἰσχυρὰ κέρδους οὐ γλιχομένη. Ὁ δὲ ὀλιγαρχικὸς, τοιοῦτας, οἷος τοῦ δήμου βουλομένου τινὰς τῷ ἄρχοντι ἐπιμελησόμενος πομπῆς παρελθὼν ἀποφῄνας ἔχει. Καὶ τῶν Ὁμήρου ἐπῶν τοῦτο ἓν μόνον κατέχειν, ὅτι Οὐκ ἀγαθὸν πολυκοιρανίη, εἷς κοίρανος ἔσω. τῶν δὲ ἄλλων μηδὲν ἐπίςασθαι. Ἀμέλει δὲ δεινὸς τοῖς τοιούτοις τῶν λόγων χρήσασθαι, ὅτι δεῖ ἡμᾶς συνελθόντας βουλεύσασθαι, καὶ ἐκ τοῦ ὄχλου καὶ τῆς ἀγορᾶς ἀπαλλαγῆναι, καὶ παύσασθαι ἀρχαῖς πλησιάζειν. Καὶ ἔτι ὑπὸ τινῶν ὑβριζόμενος εἰπεῖν, Οὐ δεῖ αὐτοὺς κᾀμὲ τὴν πόλιν οἰκεῖν. Καὶ μέσον δὲ τῆς ἡμέρας ἐξιὼν, καὶ μέσην κουρὰν κεκαρμένος, καὶ ἀκριβῶς ἀπωνυχισμένος, σοβεῖν τοὺς τοιούτους λόγους, Οὐκ οἰκητέον ἐςι τὴν πόλιν· καὶ ὡς ἐν τοῖς

BREVIER GRIEKSCH N°. 2.

Εν πολλοῖς μὲν, ὦ Δημόνικε, πολὺ διεςώσας εὑρήσομεν τάς τε τῶν σπουδαίων γνώμας, καὶ τὰς τῶν φαύλων διανοίας· πολὺ δὲ μεγίςην διαφορὰν εἰλήφασιν ἐν ταῖς πρὸς ἀλλήλους συνηθείαις. Οἱ μὲν γὰρ τοὺς φίλους παρόντας μόνον τιμῶσιν· οἱ δὲ καὶ μακρὰν ἀπόντας ἀγαπῶσι. Καὶ τὰς μὲν τῶν φαύλων συνηθείας ὀλίγος χρόνος διέλυσε· τὰς δὲ τῶν σπουδαίων φιλίας οὐδ᾽ ἂν ὁ πᾶς αἰὼν ἐξαλείψειεν. Ηγούμενος οὖν πρέπειν, τοὺς δόξης ὀρεγομένους, καὶ παιδείας ἀντιποιουμένους, τῶν σπουδαίων, ἀλλὰ μὴ τῶν φαύλων εἶναι μιμητάς· ἀπέςαλκά σοι τόνδ᾽ τὴν λόγον δῶρον, τεκμήριον μὲν τῆς πρὸς ἡμᾶς φιλίας, σημεῖον δὲ τῆς πρὸς Ιππόνικον συνηθείας. Πρέπει γὰρ τοὺς παῖδας ὥσπερ τῆς οὐσίας, οὕτω καὶ τῆς φιλίας τῆς πατρικῆς κληρονομεῖν. Ορῶ δὲ καὶ τὴν τύχην ἡμῖν συλλαμβάνουσαν, καὶ τὸν παρόντα καιρὸν συναγωνιζόμενον. Σὺ μὲν γὰρ παιδείας ἐπιθυμεῖς, ἐγὼ δὲ παιδεύειν ἄλλους ἐπιχειρῶ· καὶ σὺ μὲν ἀκμὴν φιλοσοφεῖς, ἐγὼ δὲ τοὺς φιλοσοφοῦντας ἐπανορθῶ. Οσοι μὲν οὖν πρὸς τοὺς ἑαυτῶν φίλους τους προτρεπτικοὺς λόγους συγγράφουσι, καλὸν μὲν ἔργον ἐπιχειροῦσιν· οὐ μὴν περί γε τὸ κράτιςον τῆς φιλοσοφίας διατρίβουσιν.

BREVIER GRIEKSCH N°. 3.

Δόξειεν ἂν εἶναι ἡ ὀλιγαρχία, φιλαρχία τὶς ἰσχυρὰ κέρδους οὐ γλιχομένη. Ὁ δὲ ὀλιγαρχικὸς, τοιοῦτος, οἷος τοῦ δήμου βουλομένου τινὰς τῷ ἄρχοντι ἐπιμελησόμενος πομπῆς παρελθὼν ἀποφῄνας ἔχει. Καὶ τῶν Ὁμήρου ἐπῶν τοῦτο ἓν μόνον κατέχειν, ὅτι Οὐκ ἀγαθὸν πολυκοιρανίη, εἷς κοίρανος ἔσω. τῶν δὲ ἄλλων μηδὲν ἐπίςασθαι. Ἀμέλει δὲ δεινὸς τοῖς τοιούτοις τῶν λόγων χρήσασθαι, ὅτι δεῖ ἡμᾶς συνελθόντας βουλεύσασθαι, καὶ ἐκ τοῦ ὄχλου καὶ τῆς ἀγορᾶς ἀπαλλαγῆναι, καὶ παύσασθαι ἀρχαῖς πλησιάζειν. Καὶ ἔτι ὑπὸ τινῶν ὑβριζόμενος εἰπεῖν, Οὐ δεῖ αὐτοὺς κᾀμὲ τὴν πόλιν οἰκεῖν. Καὶ μέσον δὲ τῆς ἡμέρας ἐξιὼν, καὶ μέσην κουρὰν

BREVIER ROMEIN MALEISCH OP GARMOND.

Bahuwa babarapa kâli bânjakh djenis kasukâran dán kasangsaraʸan berlâku kaʸâtas 'awrang kahâwin deri kârana dawsa, sopâja kâmu hej N. dán N. (jang suka Nikâlhmu detogohkan njâtap dengan nâma 'Allah desîni didâlam djamâꜥat) lâgi dâpat jakhîn didâlam hatîmu 'âkan tawfîkh jang songgoh deri pada 'Allah didâlam sùsahmu: maka hendakhlah kâmu menengar deri dâlam Kalâm 'Allah barapa mulija 'ada Nikâlh 'itu, dán bahuwa 'itûlah sawâtu tîtah 'Allah, jang berkenàn padânja, sebàb 'ìtu 'ija hendakh memberkâtij 'awrang kahâwin dán menûlong dija, seperti sudah 'ija djandji: tetâpi segala 'awrang jang berkandakh dán bermûkah 'Allah mâwu menghhukumkan dán menjiksâkan dija. Dihûlu pan sahârosnja kâmu mengʸatahuwij, bahuwa 'Allah Bâpa kâmij, satelàh sudah dedjadîkannja lângit dán bûmi, dán sakalijen 'îsij kaduwânja, sudah mendjadîkan mânusija 'âtas telâdannja, dán seperti rupânja, sopâja 'ija 'ada depertuwan 'âtas

BREVIER HEBREEUWSCH.

איש את רעהו יעזורו ולאחיו יאמר חזק : ויחזק חרש את צרף מחליק פטיש את הולם פעם אמר לדבק טוב ויחזקהו במסמרים לא ימוט : ואתה ישראל עבדי יעקב אשר בחרתיך זרע אברהם אהבי : אשר החזקתיך מקצות הארץ ומאציליה קראתיך ואמר לך עבדי אתה בחרתיך ולא מאסתיך : אל תירא כי עמך אני אל תשתע כי אני אלהיך אמצתיך אף עזרתיך אף תמכתיך בימין צדקי :

BREVIER RABBINISCH.

כחות נפש האדם בלתי מוגבלות בטבעיהן . ולאתוכל לוחר כשהשיג כח זה חפצו בשעור ידוע יספיק לו מה שהשיג ולא יחפוץ יותר · אלא החפץ אינו כח לעולם · כשתהיה החפץ בדבר מן הדברים שהן תחת השמש · עד מלא נטוע באדם כח השררה והשלטנות · תמיד כשישיג חלק מחפצו יחפוץ לעלות יותר · נעשה שר מבקש להיות דוכוס · נעשה דוכוס יחפוץ להיות מלך · הוקם למלך בקש להיות מלך על שאר מלכים · בהיותו מלך על מלכי האדמה · עדיין אין הכח שבע · ואם יכיחנו

DRUKLETTEREN der Lettergieterij van JOH. ENSCHEDÉ EN ZONEN, te Haarlem.

COLLONEL N°. 1.

Quousque tandem abutere, Catilina, patientia nostra? quamdiu etiam furor iste tuus nos eludet? quem ad finem sese effrenata jactabit audacia? nihilne te nocturnum præsidium Palatii, nihil urbis vigiliæ, nihil timor populi, nihil concursus bonorum omnium, nihil hic munitissimus habendi senatus locus, nihil horum ora vultusque moverunt? patere tua consilia non sentis? constrictam jam omnium horum conscientia teneri conjurationem tuam non vides? quid proxima, quid superiore nocte egeris, ubi fueris, quos convocaveris, quid consilii ceperis, quem nostrûm ignorare arbitraris? O tempora! o mores! Senatus hæc intelligit, consul videt: hic tamen vivit. Vivit? immo vero etiam in senatum venit; fit publici consilii particeps, notat et designat oculis ad cædem unumquemque nostrûm. Nos autem, viri fortes, satisfacere reipublicæ videmur, si istius furorem ac tela vitemus. Ad mortem te, Catilina, duci jussu consulis,

Quousque tandem abutere, Catilina, patientia nostra? quamdiu etiam furor iste tuus nos eludet? quem ad finem sese effrenata jactabit audacia? nihilne te nocturnum præsidium Palatii, nihil urbis vigiliæ, nihil timor populi, nihil concursus bonorum omnium, nihil hic munitissimus habendi senatus locus, nihil horum ora vultusque moverunt? patere tua consilia non sentis? constrictam jam

COLLONEL N°. 2.

Quousque tandem abutere, Catilina, patientia nostra? quamdiu etiam furor iste tuus nos eludet? quem ad finem sese effrenata jactabit audacia? nihilne te nocturnum præsidium Palatii, nihil urbis vigiliæ, nihil timor populi, nihil concursus bonorum omnium, nihil hic munitissimus habendi senatus locus, nihil horum ora vultusque moverunt? patere tua consilia non sentis? constrictam jam omnium horum conscientia teneri conjurationem tuam non vides? quid proxima, quid superiore nocte egeris, ubi fueris, quos convocaveris, quid consilii ceperis, quem nostrûm ignorare arbitraris? O tempora! o mores! Senatus hæc intelligit, consul videt: hic tamen vivit. Vivit? immo vero etiam in senatum venit: fit publici consilii particeps: notat et designat oculis ad cædem unumquemque nostrûm. Nos autem, viri fortes, satisfacere reipublicæ videmur, si istius furorem ac tela vitemus. Ad mortem te, Catilina, duci, jussu consulis, jam-

Quousque tandem abutere, Catilina, patientia nostra? quamdiu etiam furor iste tuus nos eludet? quem ad finem sese effrenata jactabit audacia? nihilne te nocturnum præsidium Palatii, nihil urbis vigiliæ, nihil timor populi, nihil concursus bonorum omnium, nihil hic munitissimus habendi senatus locus, nihil horum ora vultusque moverunt? patere tua consilia non sentis? constrictam jam omnium

COLLONEL N°. 3.

Quousque tandem abutere, Catilina, patientia nostra? quamdiu etiam furor iste tuus nos eludet? quem ad finem sese effrenata jactabit audacia? nihilne te nocturnum praesidium Palatii, nihil urbis vigiliae, nihil timor populi, nihil concursus bonorum omnium, nihil hic munitissimus habendi senatus locus, nihil horum ora vultusque moverunt? patere tua consilia non sentis? constrictam jam omnium horum conscientia teneri conjurationem tuam non vides? quid proxima, quid superiore nocte egeris, ubi fueris, quos convocaveris, quid consilii ceperis, quem nostrum ignorare arbitraris? O tempora! o mores! Senatus haec intelligit, consul videt: hic tamen vivit. Vivit? immo vero etiam in senatum venit: fit publici consilii particeps: notat et designat oculis ad caedem unumquemque nostrum. Nos autem,

Quousque tandem abutere, Catilina, patientia nostra? quamdiu etiam furor iste tuus nos eludet? quem ad finem sese effrenata jactabit audacia? nihilne te nocturnum praesidium Palatii, nihil urbis vigiliae, nihil timor populi, nihil concursus bonorum omnium, nihil hic munitissimus habendi senatus locus, nihil horum ora vultusque moverunt? patere tua

COLLONEL DUITSCH.

Quousque tandem abutere, Catilina, patientia nostra? quamdiu etiam furor iste tuus nos eludet? quem ad finem sese effrenata jactabit audacia? nihilne te nocturnum praesidium Palatii, nihil urbis vigiliae, nihil timor populi, nihil concursus bonorum omnium, nihil hic munitissimus habendi senatus locus, nihil horum ora vultusque moverunt? patere tua consilia non sentis? constrictam jam omnium horum conscientia teneri conjurationem tuam non vides? quid proxima, quid superiore nocte egeris, ubi fueris, quos convocaveris, quid consilii ceperis, quem nostrum ignorare arbitraris? O tempora! o mores! Senatus haec intelligit, consul videt: hic tamen vivit. Vivit? immo vero etiam in senatum venit: fit publici consilii particeps: notat et designat oculis ad caedem unumquemque nostrum. Nos autem, viri fortes, satisfacere reipublicae videmur, si istius furorem ac tela vitemus. Ad mortem te, Catilina, duci,

COLLONEL HOOGDUITSCH.

Die ersten Hüte waren rund und nicht aufgekrämpt; man fütterte sie mit Pelzwerk, zierte sie mit Edelsteinen und Perlen, und befestigte sie mit einer Schnur unter dem Kinne. In Frankreich machte Franz der Erste ihren gebrauch allgemein; vorher trug man sie mehr, wenn man aufs Land ging und wenn es regnete. Damals war es nicht gebräuchlich und anständig, den Hut vor Jemand abzunehmen, sondern man warf ihn auf den Rücken und er blieb an den Schnüren hangen. Jede Schnur hatte an ihrem Ende eine Quaste, deren Putz ein Gegenstand der Kokketterie und des Luxus war. Die Anzahl der Quasten richtete sich sogar nach dem Stande und Range der Person. Mit der Zeit aber verloren sie ihr Ansehen; bloß die Geistlichen von der ersten Klasse behielten sie bei. Anfänglich waren die Hüte bunt und von einer zur

COLLONEL GRIEKSCH.

Καὶ λέγων. Κύριε, ἐλέησόν μου τὸν υἱὸν, ὅτι σεληνιάζεται, καὶ κακῶς πάσχει· πολλάκις γὰρ πίπτει εἰς τὸ πῦρ, καὶ πολλάκις εἰς τὸ ὕδωρ. Καὶ προσήνεγκα αὐτὸν τοῖς μαθηταῖς σου, καὶ οὐκ ἠδυνήθησαν αὐτὸν θεραπεῦσαι. Ἀποκριθεὶν δὲ ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν. Ω γενεὰ ἄπισος καὶ διεσραμμένη, ἕως πότε ἔσομαι μεθ' ὑμῶς ἕως πότε ἀνέξομαι ὑμῶν; Φερετέ μοι αὐτὸν ὧδε. Καὶ ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐξῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ τὸ δαιμόνιον· καὶ ἐθεραπεύθη ὁ παῖς ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης. Τότε προσελθόντες οἱ μαθηταὶ τῷ Ἰησοῦ κατ' ἰδίαν, εἶπον. Διατί ἡμεῖς ουκ ἠδυνήθημεν ἐκβαλεῖν αὐτὸ; Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς. Δία τὴν ἀπισίαν ὑμῶν· ἀμ ἡν γάρ λέγω ὑμῖν, εαν ἔχητε πίσιν ὡς κόκκον σινάπεως, ἐρεῖτε τῷ ὄρεί τούτῳ. Μετάβηθι ἐντεῦθεν ἐκεῖ, καὶ μεταβήσεται· καὶ ὀυδὲν ἀδυνατήσει ὑμῖν. Τοῦτο δὲ τὸ γένος οὐκ ἐκπορεύεται, ει μὴ ἐν προσευχῇ καὶ νηςείᾳ. Αναςρεφόμενων δὲ αὐτῶν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ, εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησους.

JOLY.

Mean Beezaid, Koning van Arabië, had in eenen veldslag honderd gevangenen gemaakt, die hij alle ter dood veroordeelde. Een hunner wierp zich voor 's Vorsten voeten, en bad denzelven dringend, hem water te doen geven, ten einde zijnen verschrikkelijken dorst te lesschen. De Koning gelastte zijnen schenker, hem te laten drinken, waarop de jongeling hernam: „ Mijne makkers zijn niet minder dorstig dan ik; wees nu ook zoo goed jegens hen, als gij omtrent mij waart." De Vorst voldeed gaarne aan dit verzoek, en liet aan al de gevangenen drinken geven; waarna de jonge knaap, toen zij gedronken hadden, aldus tegen hem vervolgde: „ Groote Monarch! wij zijn uwe gasten, en uwe verhevene grootmoedigheid zal niet gedoogen, dat gij hun, welken gij zoo veel eer bewezen hebt, het leven zoudt benemen." De Koning, voor wien, volgens de godsdienstige beginsels der Arabie-

Nuttige kundigheden, door gezond verstand en aanhoudende vlijt verkregen, een braaf hart en eene edele werkzaamheid, welke het gevolg van dit een en ander is, verschaffen derzelver bezitters eene des te grootere eer, naar mate men deze voorregten, uit hoofde van stand en opvoeding, te minder in hen konde verwachten; en dus verdienen zij, die zich,

NONPAREL N°. 1.

Quousque tandem abutere, Catilina, patientia nostra? quamdiu etiam furor iste tuus nos eludet? quem ad finem sese effrenata jactabit audacia? nihilne te nocturnum præsidium Palatii, nihil urbis vigiliæ, nihil timor populi, nihil concursus bonorum omnium, nihil hic munitissimus habendi senatus locus, nihil horum ora vultusque moverunt? patere tua consilia non sentis? constrictam jam omnium horum conscientia teneri conjurationem tuam non vides? quid proxima, quid superiore nocte egeris, ubi fueris, quos convocaveris, quid consilii ceperis, quem nostrûm ignorare arbitraris? O tempora! o mores! Senatus hæc intelligit, consul videt: hic tamen vivit. Vivit? immo vero etiam in senatum venit: fit publici consilii particeps, notat et designat oculis ad cædem unumquemque nostrûm. Nos autem, viri fortes, satisfacere reipublicæ videmur, si istius furorem ac tela vitemus. Ad mortem te, Catilina, duci, jussu consulis, jampridem oportebat: in te conferri pestem istam, quam tu in nos omnes jamdiu machinaris. An vero vir amplissimus, P. Scipio, pontifex maximus, Ti. Gracchum, mediocriter labefactantem statum reipublicæ, privatus interfecit, Catilinam vero, orbem terræ cæde atque incendiis vastare

Quousque tandem abutere, Catilina, patientia nostra? quamdiu etiam furor iste tuus nos eludet? quem ad finem sese effrenata jactabit audacia? nihilne te nocturnum præsidium Palatii, nihil urbis vigiliæ, nihil timor populi, nihil concursus bonorum omnium, nihil hic munitissimus habendi senatus locus, nihil horum ora vultusque moverunt? patere tua consilia non sentis? constrictam jam omnium horum conscientia teneri conjurationem tuam non vides? quid proxima, quid superiore nocte

NONPAREL N°. 2.

Quousque tandem abutere, Catilina, patientia nostra? quamdiu etiam furor iste tuus nos eludet? quem ad finem sese effrenata jactabit audacia? nihilne te nocturnum præsidium Palatii, nihil urbis vigiliæ, nihil timor populi, nihil concursus bonorum omnium, nihil hic munitissimus habendi senatus locus, nihil horum ora vultusque moverunt? patere tua consilia non sentis? constrictam jam omnium horum conscientia teneri conjurationem tuam non vides? quid proxima, quid superiore nocte egeris, ubi fueris, quos convocaveris, quid consilii ceperis, quem nostrûm ignorare arbitraris? O tempora! o mores! Senatus hæc intelligit, consul videt: hic tamen vivit. Vivit? immo vero etiam in senatum venit: fit publici-consilii particeps, notat et designat oculis ad cædem unumquemque nostrûm. Nos autem, viri fortes, satisfacere reipublicæ videmur, si istius furorem ac tela vitemus. Ad mortem te, Catilina, duci, jussu consulis, jampridem oportebat: in te con-

Quousque tandem abutere, Catilina, patientia nostra? quamdiu etiam furor iste tuus nos eludet? quem ad finem sese effrenata jactabit audacia? nihilne te nocturnum præsidium Palatii, nihil urbis vigiliæ, nihil timor populi, nihil concursus bonorum omnium, nihil hic munitissimus habendi senatus locus, nihil horum ora vultusque moverunt? patere tua consilia non sentis? constrictam jam omnium horum conscientia teneri con-

NONPAREL HOOGDUITSCH.

Die ersten Hüte waren rund und nicht aufgekrämpt; man fütterte sie mit Pelzwerk, zierte sie mit Edelsteinen und Perlen, und befestigte sie mit einer Schnur unter dem kinne. In Frankreich machte Frans der Erste ihren gebrauch allgemein; vorher trug man sie mehr, wenn man aufs Land ging und wenn es regnete. Damals war es nicht gebräuchlich und anständig, den Hut vor Jemand abzunehmen, sondern man warf ihn anf den Rücken und er blieb an den Schnüren hängen. Jede Schnur hatte an ihrem Ende eine Quaste, deren Putz ein Gegenstand der Kokketterie und des Luxus war. Die Anzahl der Quasten richtete sich sogar nach dem Stande und Range der Person Mit der Zeit aber verloren sie ihr Ansehen; bloß die Geistlichen von der ersten Klasse behielten sie bei. Anfänglich waren die Hüte bunt und von einer zur übrigen Kleidung passende Farbe. Im 16 Jahrhundert aber wurden die schwarzen Hüte allein herrschend.

NONPAREL HEBREEUWSCH.

איש את רעהו יעזורו ולאחיו יאמר חזק : ויחזק חרש את צרף מחליק פטיש את הולם פעם אמר לדבק טוב ויחזקהו במסמרים לא ימוט : ואתה ישראל עבדי יעקב אשר בחרתיך זרע אברהם אהבי : אשר החזקתיך מקצות הארץ ומאציליה קראתיך ואמר לך עבדי אתה בחרתיך ולא מאסתיך : אל תירא כי עמך אני אל תשתע כי אני אלהיך אמצתיך אף עזרתיך אף תמכתיך בימין צדקי :

PAREL.

Dicet aliquis ex vobis; Quomodo resurgent mortui? & quali corpore venient? Stulte, semen quod tu seminas si non moriatur, non revivifcit. Et in quod seminas, nequaquam illud corpus quod futurum est seminas, sed granum nutum tritici aut hordei, aut reliquorum seminum. Deus autem datei corpus quemadmodum vult: & unicuique ex seminibus corpus naturæ suæ Nequaquam enim omne corpus est æquale, aliud enim est corpus Hominis, & aliud bestiæ, aliud volatilis, & aliud piscium. Et sunt corpora cœlestica, sunt corpora terrestria. Sed alia est gloria cœlestium,

Et discessimus ab ei:, & iter fecimus recta ad Coum insulam: & die postero venimus Rhodum, ac Pataram. Et invenimus illic navim, que proficiscebatur in Phœnicem, & conscendimus ac iter fecimus. Atque pervenimus usque ad insulam Cyprum, reliquimusque eam ad sinistram, pervenimus in Syriam, & inde pervenimus Tyrum: illic enim erat onus Navis depositura suum. Quumque invenissemus ibi discipulos, Mansimus apud eos dies septem, & hi dicebant quotidie Paulo per spiritum, ne proficisceretur Hierosolymam.

PAREL DUITSCH.

Halelu-Ja. Aleph. Ick sal den HEERE loven van gantscher herten: Beth. in den raet ende vergaderinge der oprechten. Gimel. De wercken des HEEREN zijn groot: Daleth. sy worden gesocht van alle dieder lust in hebben. He. Zijn doen is majesteyt ende heerlickheyt: Vau. ende sijne gerechtigheyt bestaet in der eeuwigheyt. Zain. Hy heeft sijnen wonderen een gedachtenisse gemaeckt: Ceth. de HEERE is genadigh ende barmhertigh. Chet. Hy heeft den genen die hem vreesen / spijse gegeven: Jod. Hy gedenckt in der eeuwigheyt aen sijn verbont. Caph. Hy heeft de kracht sijner wercken sijnen volke bekent gemaeckt: Lamed. hen gevende de erve der Heydenen. Mem. De wercken sijner handen zijn waerheyt ende oordeel; Nun. alle sijne beveelen zijn getrouwe. Samech. Sy zijn ondersteunt voor altoos [en] in eeuwigheyt. Ain. zijnde gedaen in waerheyt ende oprechtigheyt. Pe. Hy heeft sijnen volke verlossinge gesonden: Tsade. Hy heeft sijn verbont in eeuwigheyt geboden: Koph. sijn name is heyligh ende vreeslick; Resch. De vreese des HEEREN is het beginsel der Wijsheyt: Schin. alle diese doen hebben goet verstant: Thau. sijn lof bestaet tot in der eeuwigheyt.

ROBYN.

Quousque tandem abutere, Catilina, patientia nostra? quamdiu etiam furor iste tuus nos eludet? quem ad finem sese effrenata jactabit audacia? nihilne te nocturnum præsidium Palatii, nihil urbis vigiliæ, nihil timor populi, nihil concursus bonorum omnium, nihil hic munitissimus habendi senatus locus, nihil horum ora vultusque moverunt? patere tua consilia non sentis? constrictam jam omnium horum conscientia teneri conjurationem tuam non vides? quid proxima, quid superiore nocte egeris, ubi fueris, quos convocaveris, quid consilii ceperis, quem nostrûm ignorare arbitraris? O tempora! o mores! Senatus hæc intelligit, consul videt: hic tamen vivit. Vivit? immo vero etiam in senatum venit: fit publici consilii particeps: notat et designat oculis ad cædem unumquemque nostrûm. Nos autem, viri fortes, satisfacere reipublicæ videmur, si istius furorem ac tela vitemus. Ad mortem te, Catilina, duci, jussu consulis, jampridem oportebat: in te conferri pestem istam, quam tu in nos omnes jamdiu machinaris. An vero vir amplissimus, P. Scipio, pontifex maximus, Ti. Gracchum,

Quousque tandem abutere, Catilina, patientia nostra? quamdiu etiam furor iste tuus nos eludet? quem ad finem sese effrenata jactabit audacia? nihilne te nocturnum præsidium Palatii, nihil urbis vigiliæ, nihil timor populi, nihil concursus bonorum omnium, nihil hic munitissimus habendi senatus locus, nihil horum ora vultusque moverunt? patere tua consilia non sentis? constrictam jam omnium horum conscientia teneri conjurationem tuam non vides? quid proxima, quid superiore nocte egeris, ubi fueris, quos convocaveris, quid consilii ceperis, quem nostrûm ignorare arbitraris? O tempora! o mores! Senatus hæc intelligit,

DIAMANT.

Quousque tandem abutere, Catilina, patientia nostra? quamdiu etiam furor iste tuus nos eludet? quem ad finem sese effrenata jactabit audacia? nihilne te nocturnum præsidium Palatii, nihil urbis vigiliæ, nihil timor populi, nihil concursus bonorum omnium, nihil hic munitissimus habendi senatus locus, nihil horum ora vultusque moverunt? patere tua consilia non sentis? constrictam jam omnium horum conscientia teneri conjurationem tuam non vides? quid proxima, quid superiore nocte egeris, ubi fueris, quos convocaveris, quid consilii ceperis, quem nostrûm ignorare arbitraris? O tempora! o mores! Senatus hæc intelligit, consul videt: hic tamen vivit. Vivit? immo vero etiam in senatum venit, fit publici consilii particeps: notat et designat oculis ad cædem unumquemque nostrûm. Nos autem, viri fortes, satisfacere reipublicæ videmur, si istius furorem ac tela vitemus. Ad mortem te, Catilina, duci, jussu consulis, jampridem oportebat: in te conferri pestem istam, quam tu in nos omnes jamdiu machinaris. An vero vir amplissimus, P. Scipio, pontifex maximus, Ti. Gracchum, mediocriter labefactantem statum reipubli-

DRUKLETTEREN der Lettergieterij van JOH. ENSCHEDÉ EN ZONEN, te Haarlem.

Dubbelde Kapitalen en Cyfers.

HOLLE ROMEIN KAPITALEN No. 1.

MOED

HOLLE CURCYF KAPITALEN No. 1.

JUNY

HOLLE CYFERS No. 1.

25790

HOLLE ROMEIN KAPITALEN No. 2.

WORM

Dubbelde Kapitalen en Cijfers.

HOLLE ROMEIN KAPITALEN N° 1.

MOED

HOLLE CURCYF KAPITALEN N° 1.

JUVK

HOLLE CYFERS N° 1.

25790

HOLLE ROMEIN KAPITALEN N° 2.

WORM

HOLLE ROMEIN KAPITALEN No. 3.

KRUID

HOLLE CURCYF KAPITALEN No. 3.

ADER

HOLLE CYFERS No. 3.

345789

HOLLE ROMEIN KAPITALEN No. 4.

DE BURG

HOLLE CYFERS No. 4.

23456789

HOLLE ROMEIN KAPITALEN No. 5.

ARNHEM

HOLLE CURCYF KAPITALEN No. 5.

FRONDE

HOLLE CYFERS No. 5.

23456789

HOLLE ROMEIN GESCHADUWDE KAPITALEN No. 3.

ALPHEN

HOLLE ROMEIN KAPITALEN No. 6.

SCHIEDAM

HOLLE CYFERS No. 6.

1234567890

HOLLE ROMEIN KAPITALEN No. 5.

ARNHEM

HOLLE CURCYF KAPITALEN No. 5.

FRONDE

HOLLE CYFERS No. 3.

23456789

HOLLE ROMEIN GESCHADUWDE KAPITALEN No. 3.

ALPHEN

HOLLE ROMEIN KAPITALEN No. 6.

SCHEDAM

HOLLE CYFERS No. 6.

1234567890

HOLLE ROMEIN KAPITALEN N°. 7.

VOORBURG

HOLLE CURCYF KAPITALEN N°. 7.

HELMOND

HOLLE CYFERS N°. 7.

1234567890.

HOLLE STEENKAPITALEN N°. 4.

STAVOREN

HOLLE ROMEIN GESCHADUWDE KAPITALEN N°. 4.

DOESBURG

HOLLE ROMEIN KAPITALEN N°. 8.

VLAANDEREN

HOLLE CYFERS N°. 8.

1234567890.

HOLLE ROMEIN KAPITALEN N°. 9.

ROTTERDAM

HOLLE CURCYF KAPITALEN N°. 9.

STEINFURT

HOLLE CYFERS N°. 9.

1234567890.

GROOTE KANON ROMEIN N°. 1.

PRUME

GROOTE KANON ROMEIN N°. 2.

MALEN

GROOTE KANON CURCYF N°. 2.

SIMON

GROOTE KANON CYFERS N°. 2.

234567

GROOTE KANON GESCHADUWDE.

KIMAS

PARYSSCHE ROMEIN N°. 1.

HAMER

PARYSSCHE ROMEIN N°. 2.

MUIDEN

PARYSSCHE ROMEIN N°. 3.

LECTOR

PARYSSCHE CURCYF N°. 1.

BILDT

PARYSSCHE CURCYF N°. 3.

MEDEN

HOLLE ROMEIN KAPITALEN No. 9.

ROTTERDAM

HOLLE CURCYF KAPITALEN No. 9.

STEINFURT

HOLLE CYFERS No. 9.

1234567890.

PARYSSCHE ROMEIN No. 1.

HAMER

PARYSSCHE ROMEIN No. 2.

MUIDEN

PARYSSCHE ROMEIN No. 3.

LECTOR

PARYSSCHE CURCYF No. 1.

BILDT

PARYSSCHE CURCYF No. 3.

MEDEN

GROOTE KANON ROMEIN No. 1.

PRUME

GROOTE KANON ROMEIN No. 2.

MALEN

GROOTE KANON CURCYF No. 2.

SIMON

GROOTE KANON CYFERS No. 2.

234567

GROOTE KANON GESCHADUWDE.

KIMAS

PARYSSCHE CYFERS N°. 3.

12345678

PARYSSCHE GESCHADUWDE.

GADER

PARYSSCHE GESCHADUWDE GRIEKSCHE.

ΣΘΠΞΔ

PARYSSCHE STEENKAPITALEN.

ZWOL

PARYSSCHE HOOGDUITSCH GESCHREVEN.

U R S Q E H

PARAGON ROMEIN N°. 1.

MARKEN

PARAGON ROMEIN N°. 2.

HAARLEM

PARAGON ROMEIN N°. 3.

CHARLOIS

PARAGON CURCYF N°. 1.

DIEREN

PARAGON CURCYF N°. 3.

MALDEN

PARAGON CYFERS N°. 3.

123456789

PARAGON GESCHREVEN.

HUIZEN

PARAGON GESCHADUWDE.

BRINKEN

PARAGON STEENKAPITALEN.

DELFT

PARAGON GESCHAD. GESCHREVEN.

DRUIVEN

PARAGON GRIEKSCHE.

ΔΣΑΦΜΠ

PARAGON GESCHADUWDE GRIEKSCHE.

ΣΠΑΡΤΗ

TEXT ROMEIN N°. 1.

BONREPAS

TEXT ROMEIN N°. 2.

XENOPHON

TEXT ROMEIN N°. 3.

HEMSTERHUIS

TEXT ROMEIN N°. 4.

MOULBAIX

Parel	rom	E.
Nonparel	–	–
–	rom	–
–	gesch.	–
Brevier	rom	–
–	–	F.
Garmond	–	E.
–	~~Gesch~~.	~~E~~ F.
Dessend	rom	E.
–	–	F.
Mediaan	–	E.
–	–	F.
August	–	E.
Text	–	E.
–	–	F.
–	Gesch	E.
Pargon	rom.	E.
~~Pargysfore~~	–	F.
Pargisfore	–	E.
Gr Kanon	–	E.
–	–	F.

Parel	curs.	E.
Nonparel	–	–
–	Cyffers	–
Brevier	Curs	–
–	–	F.
Garmond	–	E.
–	Curs.	F.
Garmond	Geschad	E.
Dessend	Curs	E.
Medi.	Curs	–
–	rom	F.
Aug.	curs	E.
–	rom	F.
Text	Curs	E.
–	rom	F.
–	gesch	E.
Pargon	Curs	E.
Pargisfore	Curs	E.
–	rom	F.
gr Kan.	Curs	E.
–	Cyffers.	

TEXT CURCYF No. 1.

TILBURG

TEXT CURCYF No. 2.

DIOGENES

TEXT CURCYF No. 4.

CHAMBRE

TEXT CYFERS.

1234567890

TEXT GESCHADUWDE ROMEIN No. 1.

ABCOUDE

TEXT GESCHADUWDE ROMEIN No. 2.

LUXEMBURG

TEXT GESCHADUWDE ROMEIN No. 3.

GELDERLAND

TEXT GESCHADUWDE CURCYF.

BELCOURT

TEXT STEENKAPITALEN.

MUIDEN

TEXT GRIEKSCHE.

ΔΙΟΛΕΝΗΣ

TEXT GRIEKSCHE GESCHADUWDE.

ΠΛΑΤΩΝ

AUGUSTYN ROMEIN No. 1.

OVERSCHIE

AUGUSTYN ROMEIN No. 2.

MONNIKKENDAM

AUGUSTYN CURCYF.

KLUNDERT

AUGUSTYN GESCHADUWDE No. 1.

ROSMALEN

AUGUSTYN GESCHREVEN.

BERKHOUT

AUGUSTYN GRIEKSCHE GESCHADUWDE.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ

MEDIAAN ROMEIN No. 1.

ZUID-HOLLAND

MEDIAAN ROMEIN No. 3.

CONSTANTINOPEL

MEDIAAN ROMEIN No. 4.

ZWITSERLAND

MEDIAAN ROMEIN No. 5.

BERGENOPZOOM

MEDIAAN CURCYF No. 1.

ENKHUIZEN

MEDIAAN CURCYF No. 2.

THEMISTOCLES

MEDIAAN CURCYF No. 3.

MUNT RENTEN

MEDIAAN GESCHADUWDE.

MERCKOLTZ

MEDIAAN GEFIGUREERDE N°. 1.

MARCHIPONT

MEDIAAN GEFIGUREERDE N°. 2.

CAMPENHOUT

MEDIAAN GEFIGUREERDE CURCYF.

ROZENBURG

MEDIAAN GESCHREVEN.

PULDERBOSCH

MEDIAAN GRIEKSCHE.

ΛΑΚΕΔΑΙΜΩΝ

DESSENDIAAN ROMEIN N°. 1.

LAMINE RUIGROK

DESSENDIAAN ROMEIN N°. 2.

WEST-VRIESLAND

DESSENDIAAN CURCYF.

GROET ARNHEM

DESSENDIAAN GESCHADUWDE.

SCHIEDAM WEVER

DESSENDIAAN GEFIGUREERDE N°. 1.

PAPENDRECHT

DESSENDIAAN GEFIGUREERDE N°. 2.

UTRECHT GRAVE

DESSENDIAAN GEFIGUREERDE CURCYF.

LIMBURG BOXTEL

DESSENDIAAN GESCHREVEN.

SLIEDRECHT BEEK

DESSENDIAAN GRIEKSCHE.

ΔΙΟΛΕΝΗΣ ΕΚΤΩΡ

GARMOND ROMEIN N°. 1.

DOESBURG CHIMAY

GARMOND ROMEIN N°. 2.

GEERTRUIDENBERG

GARMOND CURCYF N°. 1.

ERBISOEUL ANGRE

GARMOND CURCYF N°. 2.

'SHERTOGENBOSCH

GARMOND GESCHADUWDE.

RIJNSBURG DALHEM

GARMOND GESCHADUWDE CURCYF.

ELST DEVENTER

GARMOND GEFIGUREERDE CURCYF.

DOCHAMPS KUINRE

GALJARD ROMEIN.

SMILDE HARLINGEN

GALJARD CURCYF.

KLOETINGE MARCHE

BREVIER ROMEIN N°. 1.

LEXMOND CERFONTAINE

BREVIER ROMEIN N°. 2.

GRAAUWBUNDERLAND

BREVIER CURCYF N°. 1.

KENNEMERLAND WILSUM

BREVIER CURCYF N°. 2.

ZUTPHEN MIDDELBURG

NONPAREL GESCHADUWDE.

FALMIGNOUL NIEUWGATE

PAREL GESCHADUWDE.

WITMARSUM HARDINXVELD

PAREL ROMEIN.

WESTBARENDRECHT CASTEAU

Opgeslagen Kapitalen.

ROMEIN No. 5. 35 Cents het stuk.

MEI

ROMEIN No. 1. 35 Cents het stuk.

HEN

ROMEIN No. 6. 30 Cents het stuk.

RUK

CURSYF No. 6. 30 Cents het stuk.

BON

Opgeslagen Kapitalen.

ROMEIN No. 5. 35 Cents het stuk.

M E I

ROMEIN No. 4. 35 Cents het stuk.

H E N

ROMEIN No. 6. 30 Cents het stuk.

I R U K

CURSYF No. 6. 30 Cents het stuk.

B O V

DRUKLETTEREN der Lettergieterij van JOH. ENSCHEDÉ en ZONEN, te Haarlem.

ROMEIN N°. 2. 30 Cents het stuk.

SIRA

CURSYF N°. 2. 30 Cents het stuk.

BOEL

ROMEIN N°. 3. 25 Cents het stuk.

DELFT

CURSYF N°. 3. 25 Cents het stuk.

ADEM

ROMEIN N°. 4. 20 Cents het stuk.

ELBURG

CURSYF N°. 4. 20 Cents het stuk.

ALEPH

BLOEMEN.

DUBBELDE GROOTE KANON.

No. 1.

No. 2.

No. 3.

DUBBELDE PARAGON.

No. 1.

No. 2.

No. 3.

No. 4.

No. 5.

No. 6.

No. 7.

No. 8.

No. 9.

No. 10.

DUBBELDE AUGUSTYN.

No. 1.

No. 2.

No. 3.

No. 4.

No. 5.

B L O E M E N.

DUBBELDE GROOTE KANON.

No. 1.

No. 2.

No. 3.

DUBBELDE PARAGON.

No. 1.

No. 2.

No. 3.

No. 4.

No. 5.

No. 6.

No. 7.

No. 8.

No. 9.

No. 10.

DUBBELDE AUGUSTYN.

No. 1.

No. 2.

No. 3.

No. 4.

No. 5.

DRUKLETTEREN der Lettergieterij van JOH. ENSCHEDÉ EN ZONEN, te Haarlem.

DUBBELDE AUGUSTYN.

No. 6.

No. 7.

No. 8.

No. 9.

No. 10.

No. 11.

No. 12.

No. 13.

No. 14.

No. 15.

No. 16.

No. 17.

DUBBELDE MEDIAAN.

No. 1.

No. 2.

No. 3.

No. 4.

No. 5.

No. 6.

No. 7.

No. 8.

No. 9.

PARAGON.

No. 1.

No. 2.

No. 3.

No. 4.

No. 5.

PARAGON.

No. 6.

No. 7.

No. 8.

No. 9.

No. 10.

No. 11.

No. 12.

No. 13.

No. 14.

No. 15.

No. 16.

TEXT.

No. 1.

No. 2.

No. 3.

No. 4.

No. 5.

No. 6.

No. 7.

No. 8.

No. 9.

No. 10.

No. 11.

No. 12.

No. 13.

No. 14.

No. 15.

No. 16.

No. 17.

No. 18.

No. 19.

No. 20.

No. 21.

AUGUSTYN.

No. 1.

No. 2.

No. 3.

No. 4.

No. 5.

No. 6.

No. 7.

No. 8.

No. 9.

No. 10.

No. 11.

No. 12.

MEDIAAN.

No. 1.

No. 2.

No. 3.

No. 4.

No. 5.

No. 6.

No. 7.

No. 8.

No. 9.

No. 10.

No. 11.

No. 12.

No. 13.

No. 14.

No. 15.

No. 16.

No. 17.

No. 18.

No. 19.

No. 20.

No. 21.

No. 22.

DESSENDIAAN.

No. 1.

No. 2.

No. 3.

No. 4.

No. 5.

No. 6.

DESSENDIAAN.

No. 7.

No. 8.

No. 9.

No. 10.

No. 11.

GALJARD.

No. 1.

No. 2.

No. 3.

No. 4.

No. 5.

No. 6.

No. 7.

No. 8.

No. 9.

No. 10.

No. 11.

No. 12.

No. 13.

No. 14.

No. 15.

No. 16.

No. 17.

No. 18.

No. 19.

No. 20.

No. 21.

NONPAREL.

No. 1.

No. 2.

No. 3.

No. 4.

No. 5.

No. 6.

No. 7.

No. 8.

No. 9.

No. 10.

No. 11.

No. 12.

No. 13.

No. 14.

No. 15.

No. 16.

No. 17.

No. 18.

No. 19.

No. 20.

NONPAREL.

Nº. 21.

Nº. 22.

Nº. 23.

Nº. 24.

Nº. 25.

Nº. 26.

Nº. 27.

Nº. 28.

Nº. 29.

Nº. 30.

Nº. 31.

Nº. 32.

Nº. 33.

Nº. 34.

Nº. 35.

Nº. 36.

Nº. 37.

Nº. 38.

Nº. 39.

Nº. 40.

Nº. 41.

Nº. 42.

Nº. 43.

Nº. 44.

Nº. 45.

Nº. 46.

Nº. 47.

Nº. 48.

Nº. 49.

Nº. 50.

Nº. 51.

Nº. 52.

Nº. 53.

Nº. 54.

Nº. 55.

Nº. 56.

Nº. 57.

Nº. 58.

Nº. 59.

Nº. 60.

Nº. 61.

Nº. 62.

Nº. 63.

Nº. 64.

Nº. 65.

Nº. 66.

Nº. 67.

Nº. 68.

Lange Linien.

TEXT.

No. 1.

No. 2.

No. 3.

No. 4.

No. 5.

No. 6.

No. 7.

AUGUSTYN.

No. 1.

No. 2.

No. 3.

No. 4.

No. 5.

No. 6.

MEDIAAN.

No. 1.

No. 2.

No. 3.

No. 4.

No. 5.

DESSENDIAAN.

No. 1.

No. 2.

No. 3.

No. 4.

No. 5.

No. 6.

GARMOND.

No. 1.

No. 2.

No. 3.

No. 4.

No. 5.

No. 6.

No. 7.

No. 8.

No. 9.

No. 10.

NONPAREL.

No. 1.

No. 2.

No. 3.

No. 4.

No. 5.

No. 6.

No. 7.

No. 8.

No. 9.

No. 10.

HALF NONPAREL.

No. 1.

No. 2.

No. 3.

No. 4.

No. 5.

No. 6.

NEDERLANDSCHE WAPENS.

N°. 1. à *f* 6 : 00.

N°. 2. à *f* 4 : 00.

N°. 4. à *f* 4 : 00.

N°. 5. à *f* 2 : 00.

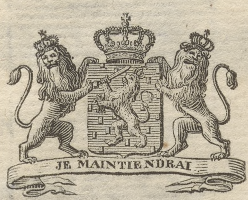
N°. 3. à *f* 2 : 00.

N°. 6. à *f* 2 : 00.

N°. 8. à *f* 1 : 50.

N°. 7. à *f* 1 : 50.

Lettergieterij van JOH. ENSCHEDÉ EN ZONEN, te Haarlem.

V I G N E T T E N.

Nevensgaande Proeven van Vignetten bestaan gedeeltelijk uit die van ons eigen fonds, gedeeltelijk uit afdrukken van die van buitenlandsche Graveurs en Lettergieters en wel voornamelijk van die van Professor Gubitz, te Berlijn, terwijl proeven van dusdanige niet in alle handen, en wij meer in de gelegenheid zijn die te doen komen, zoo hebben wij de prijzen, waarvoor dezelve bij ons worden afgeleverd, daarbij genoteerd. Weshalve men slechts het nummer, hetwelk men verlangt, aan ons heeft op te geven.

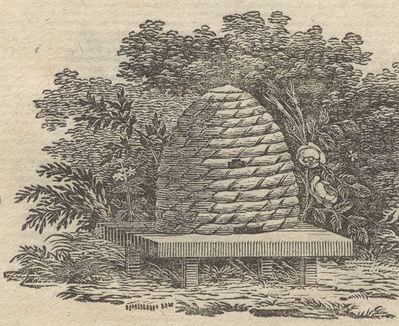
N°. 1. *f* 4:50.

N°. 2. *f* 3:60.

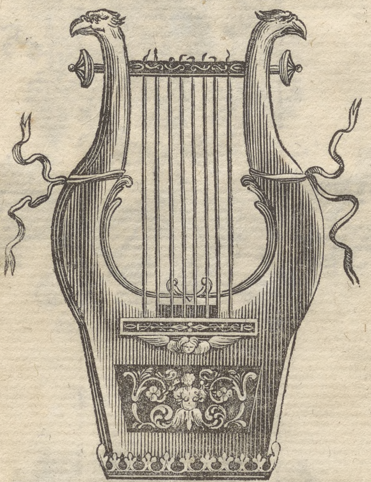
N°. 3. *f* 3:60.

N°. 4. *f* 3:60.

N°. 5. *f* 3:60.

N°. 6. *f* 1:50.

N°. 7. *f* 1:80.

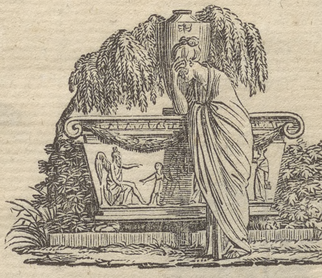
N°. 8. *f* 1:20.

N°. 9. *f* –:90.

N°. 10. *f* 2:40.

N°. 11. *f* 3:60, met naamcijfer *f* 5:40.

N°. 12. *f* 3:60.

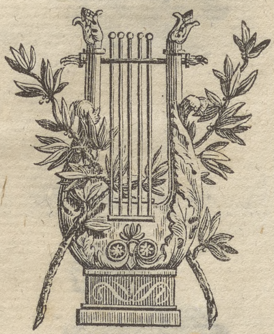
N°. 13. *f* 1:50.

N°. 14. *f* 1:50.

N°. 15. *f* 2:70.

N°. 16. *f* 1:20.

N°. 17. *f* 2:00.

N°. 18. *f* 1:80.

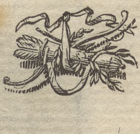
N°. 19. *f* 4:50.

N°. 20. *f* 2:00.

N°. 21. *f* –:75.

N°. 22. *f* –:75.

N°. 23. *f* 1:80.

Lettergieterij van JOH. ENSCHEDÉ en ZONEN, te Haarlem.

VIGNETTEN.

Voorgaande Proeven van Vignetten bestaan gedeeltelijk uit die van ons eigen fonds, gedeeltelijk uit afslagen van die van buitenlandsche Graveurs en Lettergieters en wel voornamelijk van die van Professor Gubitz, te Berlijn, terwijl proeven van dusdanige niet in alle handen, en nog meer in de gelegenheid zijn die te doen komen, zoo hebben wij de prijzen, waarvoor dezelve bij ons worden afgeleverd, daarbij gevoegd. Gelieve men slechts het nommer, hetwelk men verlangt, aan ons hoofd op te geven.

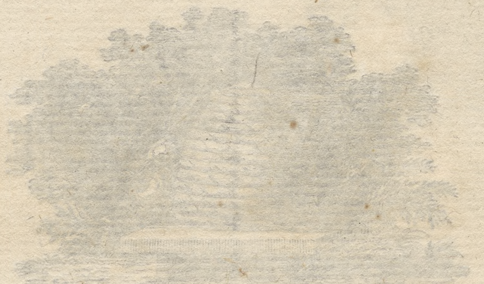
No. 2. ƒ 5:60.

No. 1. ƒ 4:50.

No. 3. ƒ 5:60.

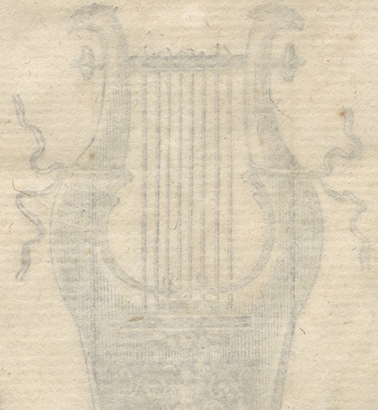

No. 4. ƒ 5:60.

No. 5. ƒ 5:60.

No. 6. ƒ 1:50.

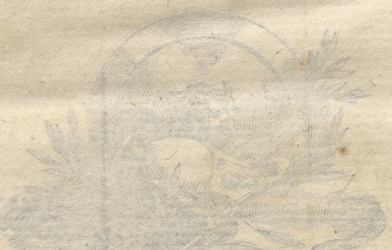

No. 7. ƒ 1:80.

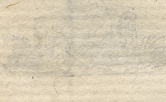
No. 8. ƒ 1:20.

No. 9. ƒ -:90.

No. 10. ƒ 4:40.

No. 11. ƒ 5:60, met matrijs ƒ 5:40.

No. 12. ƒ 3:60.

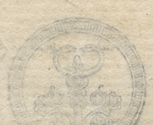
No. 13. ƒ 1:50.

No. 14. ƒ 1:60.

No. 15. ƒ 2:70.

No. 16. ƒ 1:90.

No. 17. ƒ 3:00.

No. 18. ƒ 1:80.

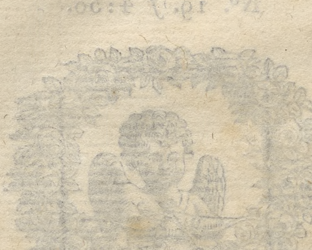

No. 19. ƒ 3:50.

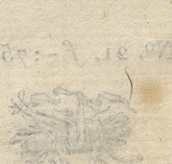
No. 20. ƒ 2:00.

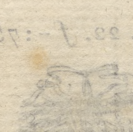

No. 21. ƒ -:75.

No. 22. ƒ -:75.

No. 23. ƒ 1:80.

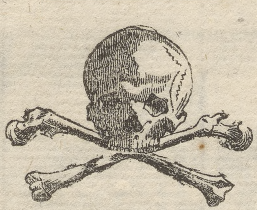

Lettergieterij van JOH. ENSCHEDÉ en ZONEN, te Haarlem.

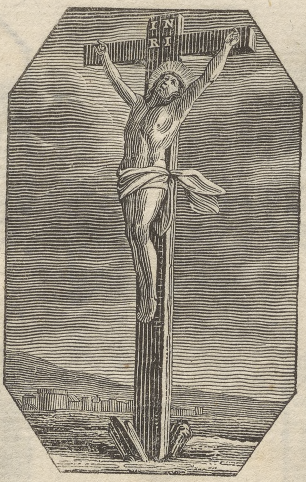
N°. 24. *f* 1:50.

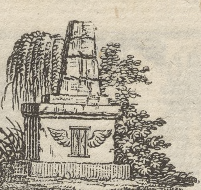
N°. 25. *f* 1:00.

N°. 26. *f* 4:50.

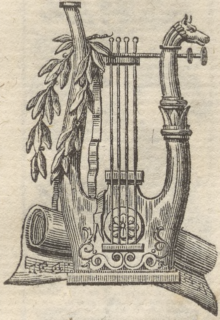
N°. 27. *f* 1:50.

N°. 28. *f* -:75.

N°. 29. *f* 2:70.

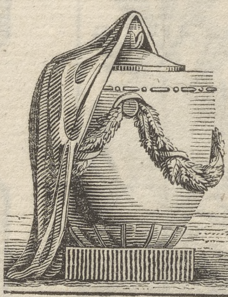
N°. 30. *f* -:90.

N°. 31. *f* -:90.

N°. 32. *f* 2:40.

N°. 33. *f* 1:00.

N°. 34. *f* 1:80.

N°. 35. *f* 4:50.

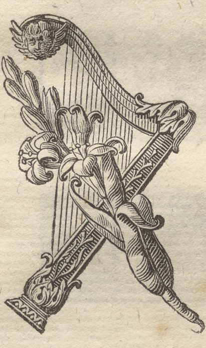
N°. 36. *f* 2:70.

N°. 37. *f* 1:00.

N°. 38. *f* 1:80.

N°. 39. *f* -:90.

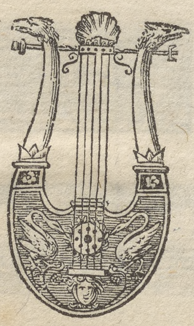
N°. 40. *f* 3:00.

N°. 41. *f* -:90.

N°. 42. *f* -:75.

N°. 43. *f* 1:50.

N°. 44. *f* 1:50.

N°. 45. *f* 2:40.

N°. 46. *f* 1:35.

N°. 47. *f* 2:50.

N°. 48. *f* -:75.

N°. 49. *f* 2:00.

N°. 50. *f* -:75.

N°. 51. *f* -:75.

N°. 52. *f* 1:00.

N°. 53. *f* -:90.

N°. 54. *f* 3:60.

N°. 55. *f* 1:20.

N°. 56. *f* 1:50.

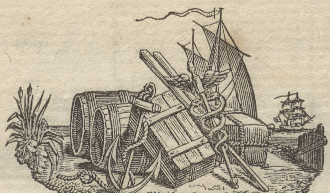
N°. 57. *f* 1:80.

N°. 58. *f* 1:50.

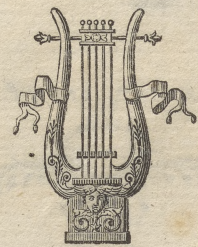
N°. 59. *f* 2:50.

N°. 60. *f* 1:20.

N°. 61. *f* 1:80.

N°. 62. *f* 5 : 00.

N°. 63. *f* 3 : 60.

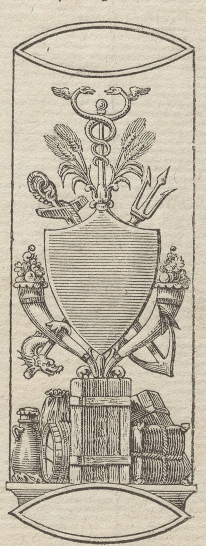
N°. 67. *f* 1 : 50.

N°. 65. *f* 3 : 60.

N°. 70. *f* 5 : 00.

N°. 68. *f* 1 : 50.

N°. 64. *f* 3 : 60.

N°. 69. *f* - : 90.

N°. 66. *f* 3 : 60.

N°. 71 - 84. Almanaks - Vignetten, te zamen *f* 25 : 20, bij het stuk *f* 2 : 40.

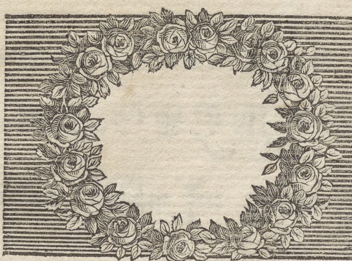

N°. 85. *f* 4 : 00.

N°. 86. *f* 1 : 50.

N°. 87. *f* 1 : 20.

N°. 88. *f* 1 : 00.

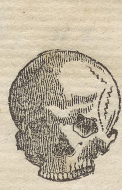
N°. 89 - 100. Deze twaalf Hemelteekens te zamen *f* 9 : 00, bij het stuk *f* - : 90.

N°. 101. *f* 1 : 50.

N°. 102. *f* - : 75.

N°. 103. *f* 1 : 00.

N°. 104. *f* - : 75.

N°. 105. *f* 1 : 50.

N°. 106. *f* - : 75.

N°. 107. *f* 1 : 50.

N°. 108. *f* - : 75.

N°. 109. *f* - : 75.

N°. 110. *f* 1 : 50.

N°. 111. *f* - : 75.

Manier om Engelsche Geschreven te Letten.

Aan là nà ëenéàmöiii araxran axelaxaynaz agüür eroen
alles èaéùiiöòüpii ernexexezezkr kruâa âpêgêöiön ûkzûöôair ixixàixiu
gizäääfaë qiëtiäiiu dröze püeübdizlr lrlzglzbrze rzcrcrtro trtyotytzetzÿz
ÿzjej pour cyecylctffzukozeb kcciukuddpe wels eena fegglhejejÿÿÿoltba
byaoyle æ xavier allurre 1234567890. ( ) , : ' ? ; ! -
welslyken dé bases welks eene erseuwis la là ryncsts voorlap
A B C D E F G H I K L L M N O P Q R S T U V
W X Y Z aangenaam brood cecilia deldie fin gaan glyden?
heir dienen bier juuljaar kokus allous emmer onne nepour pakken
tue rulle schoonheid troonzaal attest voor wÿf alexander byposs

O. A. **ABCDEEEFGHIJKLMN**

KENT PRUIM QUINT WERVERS,
ALEXANDER YPSILANTI ZELFS
REÇU NEÊM ÉÉN ÆGI BÈF 'T AL

D. N. np. **AMSTERDAM, COMMISSIEN; DOMBURG: FUHNEN.**

ı	*m, ni:*	*ız*	*uz, ıız.*
n	*ny, ıny: nw, ıııv.*	*p*	*pyn, pıpı.*
ıı	*n, ıı: m, nı: w, ıv*	*js*	*gs, cjs ys, ys.*
vı	*n, ıı: r, v, r, v.*	*zı*	*zu, zıı: zw, zw: zy, zıj*

Deze *o* gebruikt men vóór *b, f, i, k, l, p, t, u* en deze *o* vóór *ı, v, s, y.* Deze - gebruikt men van de *s* naar de *a, c, e, i, o, u,* deze · van de *b, o* en *v,* naar de *a, c, e, i, o, u, ÿ* en deze ˊ van de *b* naar de *h, b, l.*

Amsterdam, Amsterdam. Groningen, Groningen. Pond.

Manier om Engelsche Geschreven te Letten.

ar	am, am: an, an: ar, ar.	n	mm, nm: nn, nn:
c	as, as: dn, dn: gs, gs.	ns	ns, ns: ms, ms.
cr	cn, cn.	w	nv, nw: mv, mv.
cr	cy, cy: cu, cu: cw, cw.	nz	nz, nz.
er	em, em: en, en: er, er.	pr	pm, pm.
er	eu, eu: ew, ew.	pr	pw, pw.
ffr	ffr, ffr.	r	m, m: n, n: r, r.
gr	gm, gm: gn, gn: gr, gr.	r	rm, rm: rn, rn: rr, rr.
hr	hm, hm: hn, hn: hr, hr.	e	re, re.
ir	im, im: in, in: ir, ir.	s	rs, rs.
jr	jm, jm: jn, jn: ÿn, ÿn.	v	rv, rv.
jv	ÿv, ÿv.	r	rw, rw: ru, ru.
jr	ÿw, ÿw.	z	rz, rz.
jz	ÿz, ÿz.	b	tr, tr.
kr	kn, kn.	tr	tw, tw: ty, ty.
kr	ku, ku: kw, kw.	v	u, u: vul, vul.
lr	lm, lm: dra, dra.	n	un, un.
ls	ds, ds: ds, ds.	s	us, us.
lv	dv, dv.	w	uv, uv.
lr	ly, ly: dy, dy: dw, dw.	u	uw, uw: uy, uy.
lz	dz, dz.	x	ux, ux.
r	m, m:	z	uz, uz.
n	ny, ny: nw, nw.	p	pyn, pyn.
w	n, n: m, m: w, w	js	gs, gs ys, ys.
vr	n, n: r, r, r, r.	zr	zu, zu: zw, zw: zy, zy.

Deze o gebruikt men vóór b, f, i, k, l, p, t, u en deze o vóór r, v, s, y. Deze - gebruikt men van de s naar de a, c, e, i, o, u, deze - van de b, o en v, naar de a, c, e, i, o, u, ÿ en deze ' van de b naar de h, b, l.

Amsterdam, Amsterdam. Groningen, Groningen. pond.